Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακὴ 8 τοῦ Αὐγούστου 1904 | ΓΡΑΦΕΙΑ : Ὁδὸς Οἰκονόμου ἀιθ. 4 | ΑΡΙΘ. 108

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΠΑΛΑΜΟΥΤΙΑ

Τρέμουν οἱ πατριῶτες μας κάτω στὴν Αἴγυπτο ὅταν ἀκοῦνε πῶς κανένας Ἀθηναῖος λόγιος «ἐνσκήπτει» στὴ χώρα τους. Ὁ Ματσούκας μάλιστα δηγιέται πῶς δὲν τρέμουν μονάχα, μὰ καὶ κουμπόνουνται, καὶ διπλαμπαρόνουν τὶς πόρτες τους. Τόση νίλα ἔχουν πάθει οἱ συφοριασμένοι ἀπὸ τὶς λίγο διακονιάρικες φιλολογικὲς ἐπισκέψεις, ἂς τὶς ποῦμε.

Ἀνέκδοτα, ἄλλο τίποτα. Ἕνας δαφνοστεφανωμένος ποιητὴς — τοῦ Λασσανείου ἢ τοῦ Φιλαδελφείου, δὲν θυμοῦμαστε—μολις πῆρε τὶς χίλιες καὶ τὸ δαφνοκότσανο, τύπωσε ἀμέσως ὅπως ὅπως τὰ ποιήματά του, τάκλεισε σὲ δυὸ τρία σεντούκια καὶ δρόμο γιὰ τὴν Αἴγυπτο. Ἅμα ἔφτασ' ἐκεῖ, ἄνοιξε τὰ μπαοῦλα του, ἔβγαλε τὰ ποιήματά του καὶ σ' ἐνέργεια ἡ διακονιὰ: «Ἐλεῆστε, κύριοι, τὸν ἀόμματο! Τρία φράγκα ὁ τόμος!... Φρέσκα καὶ βραβευμένα, τὰ μουσαφίρικα!» Ὁ ποιητὴς αὐτὸς,λένε,πῆγε καὶ στὸν Ἀβέρωφ, γονάτισε μπροστά του, τοῦ φίλησε τὰ πόδια του καὶ τὸν κατάφερε νἀγοράσῃ ἑκατὸ διακόσια σώματα ἀπὸ τὰ μουσαφίρικα!

Ἕνας ἄλλος, ποιητὴς κι αὐτός, ἔμπαινε στὰ ξενοδοχεῖα, ἔτρωγε κ' ὅταν τοὔφερναν τὸ λογαριασμό, ἀντὶ νὰ πληρώσῃ, ἔβγαζε ἕνα τόμο μὲ τραγούδια ἀπὸ τὴν τσέπη του, τὸν ἔδινε στὸν ξενοδόχο, ἀντὶ μετρητῶν, καὶ ζητοῦσε καὶ τὰ ρέστα.

— Δυὸ φράγκα κάνει τὸ ψαΐ μου, πέντε φράγκα ἔχουν τὰ ποιήματα, δός μου καὶ τρία φράγκα ρέστα!

Κι ἂν τολμοῦσε ὁ ξενοδόχος νὰ τοῦ πῇ πῶς τέτοια μονέδα δὲν περνάει στὴν Αἴγυπτο, ὁ ποιητὴς ἀμέσως ἀγρίευε καὶ τὸν ἐκεραύνωνε μὲ τὰ φοβερὰ αὐτὰ λόγια :

— Εἶμαι ἐθνικὸς ποιητὴς κι ὀφείλεις νὰ μὲ πληρώσῃς!

Κι ἔτσι ἀπὸ τότες κάτω στὴν Αἴγυπτο τὸ «Ἐθνικὸς ποιητὴς» κατάντησε νὰ σημαίνῃ «Ἐθνικὸς διακονιάρης».

Ὁ κ. Ζ. Παπαντωνίου δηγιέται, ὅπου σταθῇ κι ὅπου βρεθῇ, πῶς ἕνας λόγιος, δῶ καὶ τέσσερα πέντε χρόνια, κατέβηκε κάτω στὴν Αἴγυπτο ὡς Παπαντωνίου, καὶ μὲ τὸ ξένο αὐτὸ ὄνομα κατόρθωσε νὰ καταφέρῃ περίφημα τὴ δουλίτσα του καὶ νὰ μαζώξῃ κι ἀρκετοὺς παράδες. Ἂν δὲν τὰ λέῃ ὅλ' αὐτὰ ὁ κ. Παπαντωνίου γιὰ νὰ πείσῃ τοὺς φίλους του πῶς τὸ φιλολογικό του ὄνομα ἔχει πέρασι καὶ στὴν Αἴγυπτο, τότε ἡ περίφημη αὐτὴ πλαστοπροσωπεία παίρνει τὴν πρώτη πρώτη θέση στὴν τάξη τῶν φιλολογικῶν μπαλαμουτιῶν.

Ἄλλη τσαχπινιὰ — γιὰ νὰ μὴν ποῦμε κακοήθεια φιλιλογικὴ—εἶναι καὶ τούτη : ὁ ἐκδότης ἑνὸς Ἀθηναϊκοῦ περιοδικοῦ ποὺ βγαίνει μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τρυγᾷ συντρομές, μεταχειρίστηκε στὴν Αἴγυπτο, ἴσως κι ἀλλοῦ, ὅπου ἐνσκήπτει σὰν θανατικό, ἕνα μπαλαμοῦτι ἀρκετὰ ἔξυπνο. Καλοῦσε πέντε δέκα κυρίους, ποὺ τοῦ σύσταιναν, τὸ βράδυ σὲ τραπέζι, ἔτσι γιὰ νὰ γνωριστοῦνε καλύτερα. Ξόδειαζε μιὰ δυὸ λίρες, νὰ ποῦμε,κι ἀπάνου στὰ φροῦτα τοὺς πετοῦσε μὲ τροπο τὸν ποῦντο γιὰ τὸ περιοδικό του. Οἱ μουσαφιρέοι του, ἀπὸ ντροπή, γραφόντουσαν συντρομητές, βγάζαν καὶ πλήρωναν μάλιστα τὴ συντρομή τους, κ' ἔτσι ὁ φίλος ξόδειαζε δυὸ λίρες κ' ἐτσέπωνε διακόσια τρακόσια φράγκα, κάποτε καὶ περισσότερα.

Ποὺ νὰ τὰ θυμηθῇ καὶ ποὺ νὰ τ' ἀραδιάσῃ κανένας ὅλα ποὔχουν γίνει κεῖ κάτου, στὴν εὐδαίμονα χῶρα τῶν Φαραώ! Φανταστῆτε μονάχα πῶς κι ὁ Κουρούπης πέρασε ἀπὸ κεῖ κ' ἔκανε μάλιστα καὶ φιλολογικὴ— ὦ οὐρανὲ!— διάλεξη μὲ τὴ φιλοσοφικὴ φασουλάδα τῶν «Δυὸ διαθηκῶν» του!

Ἀπ' αὐτὰ κι ἀπ' αὐτὰ λοιπὸν καταλαβαίνετε ἂν ἔχουν ἄδικο νὰ τρέμουν μόλις ἀκοῦνε γιὰ φιλολογικὴ ἢ δημοσιογραφικὴ βίζιτα. Καὶ μ' ὅλ' αὐτὰ ὅμως ὁ «Νουμᾶς» τοὺς στέλνει σήμερα τὸν Βουτιερίδη, τὸν ἀγαπημένο του συναγωνιστή, μὲ τὸ διπλὸ σκοπό, νὰ διαδώσῃ τὴν Ἰδέα καὶ νἀποδείξῃ πῶς στὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν μονάχα διακονιαρέοι τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ κ' ἐργάτες εὐσυνείδητοι ποὺ δὲν ἐμπορεύουνται τὰ γράμματα, μ' ἀφοσιώνουνται σ' αὐτά, θυσιάζοντες ὅλα στὴν τίμια δουλεψή τους.

Στὸ ταξίδι τοῦ Βουτιερίδη δίνουμε μεγάλη σημασία καὶ τέτοια πρέπει νὰ δώσουν κ' οἱ λίγοι περήφανοι ἐργάτες τῶν γραμμάτων, ἀφοῦ ὁ Βουτιερίδης θὰ γκρεμίσῃ ἐκεῖ κάτω μιὰ κακιὰ προλήψη, ποὔναι βαθειὰ ριζομένη, πῶς τὸ ἐξαγωγικὸ ἐμποριο τῆς Ρωμαϊκης φιλολογίας καὶ τῆς Ρωμαϊκης δημοσιογραφίας περιορίζεται μονάχα στὴ διακονιὰ καὶ στὴν κατεργαριά.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

1

Εἶν' ἀργά, εἶν' ἀργὰ γιὰ ν' ἀρχίσω
Τῆς χαρᾶς τὸ τραγοῦδι νὰ πῶ.
Ὅπως ἦρθα θὰ ζήσω·
Νὰ πεθάνω δὲ θέλω μ' ἀλλαγμένο σκοπό.

Τὸ ποτήρι τῆς λύπης κι ἂν ἤπια γεμάτο,
Θέλω κι ἄλλο θὰ κράξω ξανά.
Ἐγὼ τὸ κεφάλι δὲ ρίχνω το κάτω.
Ποιὸς τοῦ πόνου τὸ κρασὶ μὲ κερνᾷ ;

2

Ἀπὸ κάποια περίσσα λαχτάρα
Κι ἀπὸ κάποια ὄνειρά μου κρυφὰ
Τῆς ψυχῆς μοῦ ἡ κιθάρα
Τὸ τραγοῦδι θ' ἀρχίσῃ ξανά.

Κι ἂν τρυγῶ τὰ λουλούδια, ποὺ ἀθίσαν
Μιὰν αὐγὴ στὸ βασίλειο τοῦ νοῦ,
Ἂν τόποι ἄλλοι γιὰ μὲ λουλουδίσαν,
Ἂς μεθᾷ με ὁ σκοπὸς τοῦ παλιοῦ τραγουδιοῦ.

Τὸ κρασί μου τ' ἀψὺ πάλε πίνω
Στὸ θλιμένο χορό,
Ποῦ μὲ λαύρα νιογέννητη στήνω.
Χρυσοπότηρο θλίψης στὰ χέρια κρατῶ.

3

Μὲ τὸν ἀνύφαντο τῆς θλίψης πέπλο σκέπασέ με
Τῶ θλιμένων τὴν περφάνεια νὰ νοιώσω.
Χαρᾶς ροδόκρινα στὸν ὕπνο μου ἂν ἁπλώσω,
Στὸν ξύπνο μου θλιμένα φίλησέ με.

4

Λαχτάρα ἐγὼ δὲν ἔννοιωσα βαθύτερη ἀπὸ κείνη,
Ποῦ ὁ πόθος τῆς Ἀγάπης μοῦχει ἀνάψει.
Μὲς στὴν καρδιὰ κουφὸς καημὸς ἁπλόνεται καὶ χύνει
Λάβα ἄσβεστη τὸ σῶμά μου νὰ κάψῃ.

Ὁ νοῦς μου πλάθει ὅ,τι ἡ ψυχὴ νειρεύεται κ' ἐλπίζει
Καὶ σ' ἄγνωρο βυθίζεται μεθήσι·
Μὰ στὴν ἀστέρευτη πηγή, ποὺ ὁ πόνος ἀναβρύζει,
Ζητᾷ ἡ καρδιὰ τὴ δίψα της νὰ σβήσῃ.

Καὶ τὴ φωνὴ δὲν ἀγροικῶ, ποὺ ἀπὸ παντοῦ ξεσπάει
Ἄγρια τριγύρω μου καὶ λέει : «Σοῦ τῶπα
Πάντα τὸ ψεύτικ' ὄνειρο στὴ Χίμαιρα σὲ πάει.
Τὸ θάνατο ζητᾷς, φτωχέ, καὶ σώπα!»

5

Ὦ πολυαγαπημένη μου! πῶς νὰ σὲ ψάλω!
Πῶς τὸ τραγοῦδι νὰ σοῦ πῶ τὸ πιὸ μεγάλο;

Ἐξωτικὰ στὸ νοῦμου σ' ἔχω ζωγραφίσει
Σὰν ὄνειρο ζωῆς ὡραίας.
Μὲς στὴν ψυχή μου, ὦ ἀκριβή μου, σ' ἔχω κλείσει
Σὰν ἄγαλμα καὶ τρόπαιο θλιβερῆς ἰδέας.

6

Τραγουδῶ καὶ δοξάζω τὴ θλίψη·
—Περηφάνεια στὴν ψυχὴ βαθιὰ νοιώθω.—
Ποιὸς θὰ πῇ πῶς ὁ πόνος ἂν λείψῃ
Τῆς ἀλήθειας θὰ νοιώσῃ τὸν πόθο ;

Ἡ ματιά σου ἡ θλιμένη ὅπου πέσει
Συνταράζει κι ἀνάφτει καημούς.
Ἔτσι σκλάβο της τὸ νοῦ μου ἔχει δέσει
Καὶ μὲ σέρνει παντοῦ ν' ἀγροικῶ στεναγμούς.

Ἐσὺ μοῦφερες μιὰ νύχτα τὴ γνώση
Τῆς παράμερης ζωῆς, ποὺ ποθοῦσα.
Ἡ καρδιά μου ἀπ' τὸν πόνο ἂς ματώσῃ·
Τὴν ἀλήθεια θὰ βρῶ, ποὺ φευγάτη θρηνοῦσα.

7

Σιγά! πέρα ἕνα φῶς ἀντιλαρίζει.
Δὲ θ' ἀργήσῃ νὰ λάμψῃ ἡ ὄμορφη μέρα.
Ἡ καρδιὰ θησαυροὺς ἀγάπης σκορπίζει.
Τῶν ὀνείρων ἀρχίζει ὁ χορὸς ἐκεῖ πέρα.

Ἂς κυλάῃ τὸ δάκρυ ἀπ, τὴν ἄγνωρη θλίψη·
Χρυσολούλουδα πάλε ἡ ψυχὴ ἂς μαζεύῃ.
Τῆς ἀγάπης ἡ δύναμη μιὰ στιγμὴ δὲ θὰ λείψῃ
Τὴν καρδιὰ ν' ἀναδεύῃ.

Σ' ἕνα φίλημα μέσα ὅλη ἡ πλάση σπαράζει
Κ' ἡ ὄμορφη μέρα προβαίνει.
Βουβὸς ὁ θάνατος τὴν ψυχή μου ἀγκαλιάζει
Στὴν ἀγάπην ἀπάνω γερμένη.

8

Παλιὸς ἀντίλαλος ξυπνάει·
Ἀλαργινὰ θυμήματα μοῦ φέρνει·
Μὲς στὴν καρδιά μου ὥρια σκορπάει
Λαχτάρα, ποὺ ξοπίσω της μὲ σέρνει.

Κάποια φωνὴ γλυκόλαλη ἀπ' τὰ βάθη
Παράμερης ζωῆς γροικιέται.
Κι ὁ ἀντίλαλος ἐστάθη
Κι ἀπολογιέται:

—Μὴ μοῦ τὸ διώξῃς τ' ὄνειρό μου,
Ποῦ ἀπ' τὰ παλιά μου χρόνια ὑφαίνω,

Καὶ τὸ τραγούδι στὸ πλευρό μου
Μὴν ἀρχινήσῃς τὸ θλιμένο.

Τὸ πικραμένο δάκρυ ἐχύθη·
Ἄσε νὰ τρέξῃ καὶ τῆς χαρᾶς, ποῦ λείπει.
Κ' ἡ φωνὴ ἀποκρίθη:
—Εἶν' ὄμορφ' ἡ Λύπη.

9

Στὴ βαθειὰ σιγαλιὰ τῆς νύχτας δὲ γέρνω
Τὸ κεφάλι στὸ στῆθος
Μακρυσμένα θυμήματα νὰ φέρνω
Στὸ νοῦ μου ἕνα πλῆθος.

Στὰ παλιὰ μὲ καημὸ δὲ γυρίζω.
Στηλωμένα τὰ μάτια κρατῶ στὸ σκοτάδι
Καὶ δίχως φόβο ἀντικρύζω
Νὰ προβαίνῃ ἡ ζωή μου μὲ τὸν πόνον ὁμάδι.

Καὶ ζητῶ γιὰ νὰ δῶ τὸ τρανὸ πανηγύρι,
Κεῖ ποῦ γέλοιο πικρὸ σὰν τραγούδι ξεσπάει.
Ἔχει πόθο ἡ ψυχή μου τὸ χορὸ τῶν ὀνείρω νὰ σύρῃ.
Ἡ αἰώνια νύχτα δυνατὰ μὲ τραβάει.

10

Κι ἂ δὲ φτάνῃ ἡ ψυχή μου ὡς τὰ ὕψη,
Ποῦ ἡ τρανόφτερη λύπη πετάει,
Τὴ μαυρόπεπλη θλίψη
Ὡσὰν κουλὶ ξεπεταρούδι ἀκολουθάει.

Κουρασμένη ἂς γυρεύῃ
Χαμοκλάδι μιὰ στιγμὴ νὰ καθίσῃ·
Νέα δύναμη ἀπ' τὸν πόθο μαζεύει
Στὸ δακρυόβρεχτο δρόμο νὰ ὁρμήσῃ.

Τὸ μαθήσει τοῦ πόνου τὴν κράζει.
Σὰν ἀητός, ποῦ ἀπλωφτέρουγος τὰ γνέφαλασκίζει,
Τὰ φτερά της τινάζει
Καὶ στὰ ὕψη πρὸς τὴ λύπη δρομίζει.

Τὴν καλοῦνε θλιμένη ἀθοτόπια νὰ μάσῃ
Τὸν ξετίμητο μόσχο. Καὶ πέρα
Στὰ παλάτια τῆς Ἀγάπης νὰ φτάσῃ
Τῆς γνέφει ἡ μεγάλη καὶ τρισδόξαστη μέρα.

11

Εἶμαι ὁ θλιμένος ἄρρωστος, ποῦ ὥρα τὴν ὥρα σβή-
[νει
Δίχως ἐλπίδα στὴν καρδιὰ κι ἀπ' τὴν ψυχὴ βλα-
[στήμια
Σὰ στεναγμό του ἀπόστερνο γιὰ τὴ ζωή του ἀφίνει·
Ποῦ ἄγρια γελῶντας προσπερνάει τῶν πόθων τὰ
[συντρίμια.

Εἶμαι ὁ φτωχός, ποῦ ζήτησε κρυφὰ λεημοσύνη
Καὶ τῆς ἀθρώπινης καρδιᾶς μπροστά του ἠύρε τὴ
[γύμνια.
Εἶμαι ὁ καλός, ποῦ σκόρπισε παντοῦ τὴν καλωσύνη
Κ' εἶδε οἱ κακοὶ νὰ σηκωθοῦν γύρω του σὰν ἀγρίμια.
Εἶμαι ὁ δειλὸς προσκυνητής, ποῦ ἀργὰ πῆρε τὸ δρόμο
Νὰ φέρῃ στὴν ἀγάπη του τὰ πιὸ γλυκὰ ὄνειρά του
Καὶ ξαναγύρισ' ἔχοντας γιὰ συντροφιὰ τὸν τρόμο.

Ὁ ἔρμος εἶμαι, ποῦ ἄκουσε στὸν ἦχο τῆς καμπάνας
Τὸ ἀληλούϊα καὶ στερνὴ λαχτάρισε φορά του
Νὰ πέσῃ ν' ἀποκοιμηθῇ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΑΡΕΤΑΣ

ΟΙ ΕΞΥΠΝΟΙ Κ' Η ΔΟΥΛΕΙΑ

Ἡ μισοεξυπνάδα τοῦ διαβασμένου μὲ τὴ στρωτὴ δουλειὰ φανερώνονται σὰ δυὸ θανάσιμες ἐχθρὲς σ' ἐκεῖνον ποῦ σκέπτεται ἁπλὰ καὶ φρόνιμα καὶ γιὰ τοῦτο ἴσα ἴσα βρίσκει τὰ πράγματα διαφορετικὰ κι' ἀντίθετα πρὸς ὅλες τὶς ἀνόητες πεποιθήσεις τῶν ἑλλαδομανικῶν γραφιάδων. Βρίσκει, δηλαδή, πῶς τὰ θαματουργά Γ ρ ά μ μ α τ α, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὀγδόντα χρόνια τὸ Βασίλειο καὶ τὸ ἔθνος πρόσμενε τὰ φῶτα του καὶ τὴ σωτηρία του, κατώρθωσαν μόνο καὶ μόνο νὰ πνίξουν κάθε πραγματικὴ προσπάθεια καὶ κάθε δουλειὰ καὶ νὰ μᾶς ὁδηγήσουν σὲ σύμμιχτα σκοτάδια καὶ σὲ π ρ ο κ ο π ὲ ς πασίγνωστες.

Ἡ ἀναίδεια καὶ ἡ κακοπιστία ὅλων μαζὶ τῶν ἠλίθιων καθαρευουσιάνων δὲ θ' ἀρνηθῇ ποτέ, ὅτι στὰ ὀγδόντα χρόνια ὅλα τὰ ΜΥΑΛΑ εὑρέθηκαν καὶ διατιμήθηκαν μὲ τὴ ζυγαριὰ τοῦ δασκάλου καὶ τοὺς κανόνες τῆς γραμματικῆς, καὶ ὅτι ὅλες οἱ εὐχὲς γονέων καὶ μανάδων θέλησαν τὸ ἀγόρι τους γραμματισμένο, μεγάλον καὶ τρανὸ διπλωματοῦχον τοῦ πανΕλλαδικοῦ πανδιδακτηρίου.

Μὰ μᾶς εἶνε ἄχρηστη ἡ ὁμολογία τους, ἀφοῦ ἕνας γῦρος στὴν Ἀθήνα καὶ μιὰ ματιὰ στὰ προπύλαια τοῦ τεμνοῦ (ἔτσι τὸ λένε) ἐνδιαιτήματος τῶν Μουσῶν μᾶς πείθει, πῶς ὅλη ἡ Ἑλλάδα ἐκεῖ συγκεντρώθηκε κ' ἐκεῖ μέσα σφραγιδοκλείδωσε τὰ ὀνειρά της, τὶς ἐλπίδες της καὶ τὴ δασκαλόπλαστη ψυχή της. Διότι μοῦ φαίνεται πῶς τὸ ἀγαλματομάζωμα ποῦ θὰ δοῦμε στὰ προπύλαια μᾶς λέει καθαρὰ καὶ ξάστερα: ὅτι οἱ Ἕλληνές μας ἐφαντάσθηκαν, κρίνοντας μὲ τὰ σταθμὰ τῆς γραμματομανίας, πῶς ὁ Κοραῆς, ὁ Ρήγας, ὁ Πατριάρχης κι ὁ Γλάστωνας ἀκόμα στὸ βίο τους ἕνα πόθον ἔννοιωσαν καὶ γιὰ ἕνα σκοπὸν ἐμόχθησαν, νὰ διπλοθεμελιώσουν τὸ φυτώριο τοῦ Ἑλλαδοδιαβασμένου. Ἔστησαν λοιπὸν κι αὐτοὶ καὶ τὸν Σοφὸν Πατριώτη, καὶ τοὺς Ἐθνομάρτυτυρες, καὶ τὸν Ἄγγλο φιλελεύθερο μπρὸς στὴν ὀμορφοχτισμένη οἰκοδομὴ γιὰ νὰ καμαρώνουν εὔκολα καὶ ἀμέσως τοὺς καρποὺς τοῦ ἔργου τους καὶ καμμιὰ φορά, μάλιστα τώρα τὰ τελευταῖα χρόνια, τὶς περιούσιες ἀσχήμιες τοῦ Μουσοτροφείου. Παντοῦ ἄλλοῦ, σκέφθηκε ἡ δασκαλογεννιά, τἀγάλματα δὲ θὰ ἦταν στὴ θέση τους οὔτε θὰ χρησίμευαν. Κ' ἔτσι μήτε πλατεία, μήτε ἄλλο δημόσιο κέντρο δὲ στολίζεται ἀπὸ τοὺς εὐεργέτες τῆς χώρας, ὥστε νὰ τοὺς θαμαζῇ, νὰ τοὺς δοξαζῇ, νὰ τοὺς εὐγνωμονῇ ὁ Λαός. Εἶνε θάμα, μὰ τὴν ἀλήθεια, τὸ πῶς μισογλύτωσε ὁ Βύρωνας καὶ δροσίζεται ἀπὸ τὸ ἀγεράκι τὸ θαλασσινὸ στὸ Ζάππειο. Εἶπα μισογλύτωσε γιατὶ καὶ αὐτὸν τὸν ἄμοιρο δὲν τὸν στεφανώνει ἡ Ἑλλάδα Του τοῦ Εἰκοσιένα, ἀλλὰ ἡ παραμάνα τοῦ πολιτισμοῦ.

Τὸ Βασίλειο λοιπὸν ἀπὸ τὰ γ ρ ά μ μ α τ α πρόσμενε τὴν προκοπή του. Δὲν εγελάσθηκε δέ, μὰ γοργότατα κ' οἱ ἐλπίδες του ἀλήθεψαν καὶ τὰ ὄνειρά του σαρκοποιήθηκαν, ὥστε σήμερα ὀφείλει ἀτόφιες κι ὅλες τὶς προκοπές του στὸ κλασικὸ φυτώριο τῆς ἀργόμισθης ὑπαλληλίας καὶ τῶν ὑπερμάχων τοῦ ἀχαλίνωτου τύπου, τῶν ἐλεύθερων θεσμῶν καὶ τῶν δεσμῶν τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας. Διότι—ποιὸς θὰ τ' ἀρνηθῇ;—στὸ Μουσοτροφεῖο ἀνατράφηκαν οἱ γραμματισμένοι, οἱ ἐξυπνοι, ποῦ διοίκησαν καὶ διοικοῦν τὴν πολιτεία, τὴν κοινωνία, τὰ γράμματα, τὶς τέχνες, ὅλα τὰ πάντα.

Πῶς κυβέρνησαν; ἢ πῶς τὰ διοικοῦν;—Ἡ κακορροιζικιὰ τοῦ τόπου εἶνε βροντόφωνη, βαθύφωνη, μυριόφωνη καὶ μπορεῖ ὁ καθένας ποῦ ἔχει ὦτα ν' ἀγροικήσῃ τὰ πικρὰ λόγια.

Ἐγὼ ἕνα παραδειγματάκι πρόσφατο θ' ἀναφέρω γιὰ νὰ δείξω τὴν ποιότητα τῆς γραμματισμένης πατριωτικῆς ἀνατροφῆς καὶ τὴ χρησιμότητα τῶν γραμματικῶν ὅπλων.

«Ὅ,τι κάνουν χίλιες βράκες—Τὸ χαλᾶ μιὰ ρεντιγκότα.»

Ἐπέγραψε ἀντιπροχθὲς ὁ «Ρωμηὸς» μαθαίνοντας, ἕνα ἀπὸ τὰ συνειθισμένα κόλπα τῶν Ἑλλαδοδιαβασμένων, τὸ κάμωμα τοῦ δόκτωρα Φούμη, ποῦ μὲ λόγια ἀλὰ Δημοσθένη γιὰ ἐλευθεριες καὶ ἄλλες κοινοτοπίες ἔσυρε κατόπι του τοὺς ἀδιάβαστους γέρους καὶ τοὺς παρουσίασε στὸν Πρίγκηπα γιὰ νὰ παραπονεθοῦν καὶ νὰ ζητήσουν σοβαρὲς παραχωρήσεις τοῦ εἴδους ποῦ αὐτοὶ δὲν ἤξεραν ἀλλ' ὁ διαβασμένος ἤξερε, ἐν ᾧ στὸ βάθος ἐπρόκειτο νὰ ἱκανοποιθῇ ἡ μικροφιλοδοξία τοῦ Ἕνα μὲ ζημία τῆς Κρήτης γιὰ τὸ καλὸ τῆς ὁποίας οἱ Γεροαδιάβαστοι πολλὲς φορὲς πολλὰ ἐθυσίασαν κ' ἔπραξαν.

Ἰδοὺ ποῦ καὶ στὸ Νησὶ τώρα οἱ Ἑλλαδοδιαβασμένοι ἄρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦν τὰ γραμματικά τους ἐφόδια!! Πόσες φορές, ξεφτέρια τῆς σοριστείας, τῆς δημοκοπίας, τῆς ἠχηρολογίας, οἱ δικοί μας δὲ μεταχειρίσθηκαν τὰ γραμματικά τους ὅπλα γιὰ παρόμοια καὶ πολὺ χειρότερα καμώματα;

Διότι, μὲ πιὸ θαρρετὰ λόγια, ἡ Ἑλλαδικὴ ἀνατροφὴ χαρίζει στὸν κάτοχο τῶν γραμματικῶν ὅπλων τὴ δύναμη νὰ παρασέρνῃ τὸ ἀμόρφωτο πλῆθος σὲ ἀντιπατριωτικὰ κινήματα ποῦ θὰ ἐξυπηρετήσουν μικροσυμφέροντα τοῦ ὑποβολέα γραμματισμένου.

Μὰ ἴσα ἴσα ἡ δύναμη αὐτή, μπορεῖ νὰ μοῦ παρατηρήσουν, ἀποδείχνει ὅτι τὰ ΓΡΑΜΜΑΤΑ δυναμώνουν τὸν Νοῦ, ὥστε ὁ γραμματισμένος διοικεῖ καὶ διευθύνει τοὺς ἀμόρφωτους ποῦ τοὺς ὑποχρεώνει μὲ τὴν πνευματική του ὑπεροχὴ νὰ τὸν ἀκοῦνε, νὰ τὸν σέβονται, νὰ τὸν ἀκολουθοῦν. Μολονότι εἶνε φανερόν, ὅτι τὴν κατάκτηση τῆς Ρωμιοσύνης ἀπὸ τοὺς Ἑλλαδοδιαβασμένους τὴν εὐκόλυνε πολὺ ἡ μωροπερήφανη ἰδέα τῆς καταγωγῆς ποῦ χρόνια τὴν ὑπέβαλαν συντροφεμένη μὲ τὴν ἄλλη, ὅτι ὅσο ἑλληνικουριστικότερα φθέγγεται κανένας τόσο σπουδαιότερα, φρονιμότερα, σοφώτερα καὶ σκέπτεται· ἐν τούτοις δὲ θ' ἀρνηθῶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἑλλαδογραμματικὴ παιδεία πραγματικῶς ἀνατρέφει καὶ ἀναπτύσσει κάποιο εἶδος ἐξυπνάδας. Ἀλλὰ μιὰν ἐξυπνάδα κατεργάρα, πρόσκαιρη καὶ πρόστυχη, καταφρονούμενη ἀπὸ τοὺς μονοκόμματους, τοὺς ἴσους ἀνθρώπους τῆς δουλιᾶς. Μιὰν ἐξυπνάδα ποῦ ὁ Γκαῖτε τὴν εἶχε βέβαια ὑπ' ὄψη του ὅταν ἔγραφε. «Συχνότατα στὴν ἐξυπνάδα δὲ θὰ βροῦμε παρὰ ματαιότητα καὶ στραβοκεφαλιά.»

Δὲν εἶνε ὅμως τὰ πράγματα αὐτὰ καθόλου παράξενα γιὰ ὅποιον ξέρει, ὅτι ἡ μὲν ἐπιστημονικὴ καὶ φυσικὴ μόρφωση δυναμώνει τὰ μάτια τοῦ Νοῦ ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ μπορῇ νὰ βλέπῃ μακριὰ καὶ νὰ νοιώθῃ τὸ «γιατὶ» στὸ ἀνώτερο Κοινὸ Συμφέρον περιέχεται τὸ ἀτομικό του, ἡ δ' ἑλλαδογραμματικὴ μόρφωση ἐν ᾧ ἀδυνατίζει τὰ μάτια τοῦ νοῦ τὰ συνειθίζει, κάτω ἀπὸ τὰ δασκαλικὰ γυαλιά, νὰ στριφογυρίζουν γοργὰ κι ὁλόγυρα ὥστε ν' ἁρπάζουν τὰς περιστάσεις καὶ νὰ τὰς ἐκμεταλλεύονται, φρονῶντας πῶς εἶνε **ἐξυπνάδα** τοῦ ἀτόμου νὰ ὑποχρεώνῃ τὸ Κοινὸ Συμφέρον νὰ δουλέψῃ τὴ ματαιοδοξία του.

Καὶ ἀληθινώτατα αὐτὴ τὴν κουτόφθαλμη ἐξυπνάδα τὸ παντυφλωτήριο τὴν ἔκανε πάγκοινη στὸν τόπο μας, ὅπου μὲ τὴ βοήθεια τῆς προπέτειας καὶ τῆς ἐπιπολαιότητος παιρνοδίνει, καταστρέφοντας κάθε συστηματικὴ πατριωτικὴ προσπάθεια καὶ κατακουρελιάζοντας κάθε δουλειὰ καὶ σπουδὴ σοβαρή, ἐπιστημονική, συστηματική.

Αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴ μυστικὴ δύναμη τοῦ ἔξυπνου δημοκόπου καὶ ἀγύρτη πολιτευομένου, αὐτὴ θὰ βροῦμε στὸν κατεργάρη ποῦ καταπιάνεται πάντοτε σὲ κερδοφόρες ἐπιχειρήσεις, αὐτὴ στὸ γιατρὸ τῆς μόδας, στὸ ὄνομα δικηγόρου μὲ πελατεία, αὐτὴ τέλος στὸν ἔξυπνο ἄνθρωπο ποῦ θὰ πάῃ ἐμπρὸς στὸ Ρωμαϊκο καὶ θὰ διευθύνῃ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐφημερίδα ἐθνικὴ ποῦ θὰ πετσοκόβεται ὑπὲρ τῶν Ἑλλαδομανικῶν ἰδεῶν κατὰ τὸν τρόπο τοῦ «Ἐμπρὸς» λόχου χάριν.

Αὐτὰ εἶνε τὰ πολλὰ καὶ τρανὰ κατορθώματα τῆς ἐξυπνάδας.

Γιὰ μᾶς ἐξωρκισμένη κι ἀγύρευτη νἆναι· οὔτε θέλομε τὴ στενότερη γνωριμιά της. Ἂς τὴ χαίρονται,

μαζὴ μὲ τὶς ἄλλες τιμὲς καὶ δόξες, οἱ Ἑλλαδοδιαβασμένοι, οἱ πεφωτισμένοι, οἱ Ἰθύντορες τῶν τυχῶν τοῦ ἔθνους, οἱ μεγαλόστομοι !!!

Ὅσοι βλέπουν τὶς προκοπὲς τοῦ Κράτους καὶ ἀντικρύζουν τὸν κατηφορικὸ δρόμο ὅπου σέρνει το, ἡ Ἑλλαδομανία καὶ Γραμματομανία θὰ ἐτσι μούδιαζαν ἂν οἱ ἐνενήντα στοὺς ἑκατὸ Ρωμιοὶ δὲν εἶταν εὐτυχῶς ἀμόρφωτοι ἀκόμα, ξένοι ἀπὸ τὴν τρομερὴ ἐξυπνάδα καὶ θύματά της ἄκακα.

Πρὸς τοὺς ἀθώους αὐτοὺς χρέος ἱερὸ εἶνε νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια καὶ δουλειά μας πατριωτικὴ φυσικά, ὁμαλὰ, ἀπερίτεχνα, νὰ τοὺς φωτίσουμε τὸ δρόμο μιᾶς ἀνατροφῆς φυσικῆς, ἐπιστημονικῆς, ἐθνικῆς.

Πρὸς τὸν ἀμόρφωτο λοιπὸν Ρωμιὸ ἐστράφηκαν μὲ μιὰ γλυκειὰν ἀπαντοχὴ ὅσοι θέλουν νὰ δημιουργήσουν ἕνα μέλλον στὴν πατρίδα τους. Τὴν ἀγνὴ Ρωμιοσύνη, τὴν ἀνόθευτη γλῶσσα της, τὶς γνήσιες ἐθνικὲς συνήθιες καὶ τἄδολα ἐθνικὰ στοιχεῖα μελετῶντας θὰ δυναμώσουν καὶ θ' ἀναθρέψουν τὸν Ἐθνικὸ χαρακτῆρα.

Ζωοδότειρα ἡ μελέτη τοῦ λαοῦ θὰ φωτίση τὴν ἐθνικὴ Συνείδηση καὶ θὰ φανερώση τὴν ἀληθινὴ λαϊκὴ Μόρφωση.

Ἀπὸ τὶς δυὸ μαζὴ παντοδύναμη θὰ προβάλη μιὰ μέρα, ἡ ἐθνικὴ θέληση, Δύναμη, Σταδιοδρομία.

Γιὰ τοῦτο ἐκεῖνος ποὺ μελετᾷ τ' ἄδολα στοιχεῖα τοῦ ἔθνους ἢ ἐκεῖνος ποὺ πασχίζει καὶ συντρέχει ν' ἀνατραφοῦν οἱ ἀνόθευτες αὐτὲς δυνάμεις, γίνεται ὁ πρόδρομος τῆς προόδου, βαδίζοντας στὸ δρόμο της.

Ἀλλ' ὁ δρόμος του θὰ εἶνε μακρινός! ἂς τὸν κρατᾷ ξεκούραστο ἡ συναίσθηση τοῦ μεγάλου χρέους.

Οἱ δυσκολίες πολλές, τὰ ἐμπόδια τρανά, οἱ ἀντίμαχοι κακόπιστοι. Κ' ἡ ἰδέα ὅμως ἱερὴ καὶ ὡραία.

Λένε πῶς ἡ ἀνθρωπότης στὴ Γῆ θὰ περάση τρία στάδια, ὅμοια μὲ τὰ στάδια ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν ἱστορία κάθε ἰδέας.

Τὸ πρῶτο, ποὺ ἔληξε μὲ τὴ νηπιότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἦταν ἡ ὁμοφωνία ὅλου τοῦ κόσμου στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ἄγνοιας καὶ τῆς ἀμάθειας.

Τὸ δεύτερο, τὸ σημερινό, τὸ χαρακτηρίζουν οἱ διαφωνίες, οἱ διαφορές, οἱ ἔριδες, οἱ ἀγῶνες κατὰ τὴν ἔρευνα τοῦ σωστοῦ καὶ τὴ ζήτηση τῆς ἀλήθειας. Καὶ τὸ τρίτο, ποὺ ἴσως δὲ θὰ φθάση ποτέ, θὰ φανερωθῆ ὅταν ὅλη ἡ ἀνθρωπότης σοφὴ καὶ ὁμόφωνη ἡσυχάση μετὰ τὴν ἐπίγνωση τοῦ σωστοῦ καὶ τοῦ ἀληθινοῦ.

Ὁλόκληρη ἡ Ρωμιοσύνη, μπορεῖ νὰ ποῦμε, σήμερα κοιμᾶται ἀμέριμνη στὴν ἀγκαλιὰ στῆς σχολαστικῆς ἀμάθειας καὶ πλάνης. Ἀλλ' ἡ ἐθνικὴ ἰδέα, πᾶνε λίγα χρόνια, ἐρρίχθηκε ἀναμεσά της καὶ ἡ συζήτηση καὶ ἡ ἔρευνα, ἂν δὲν γενικεύθηκε ἀκόμα, θὰ γενικευθῆ. Ἡ ἰδέα τῆς ἀληθινῆς προόδου τοῦ ἔθνους ἄρχισε νὰ φωτίζη πρῶτα πρῶτα, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, τὸν πιὸ ἀγνὸ κόσμο, τὸν ποιητικό, ἐκεῖθε θαμποχάραξε γιὰ τοὺς πιὸ ἀνήσυχους, τοὺς πιὸ ἐλεύθερους, τοὺς πιὸ ἐρευνητικούς, τοὺς πιὸ ἐργατικούς. Καὶ γιὰ ὅλους αὐτοὺς τώρα μιὰ νέα ἐθνικὴ αὐγὴ προβαίνει καὶ μιὰ προσδοκία μιᾶς ἐθνικῆς νίκης.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἄρχισε γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Ἰδέας καὶ τὴν ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης τὸ δεύτερο στάδιο, τὸ δύσκολο καὶ μακροχρόνιο, ἀλλὰ τὸ σύμφωνο μὲ τὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου· διότι τὸ στάδιο τῆς ἔρευνας εἶνε τὸ κοφτερὸ στάδιο τῆς δουλειᾶς καὶ τοῦ ἀγῶνα, τὸ πολυποίκιλο, τὸ ἐλκυστικὸ ποὺ μᾶς φέρνει στὸ καινούργιο, ποὺ μᾶς μαθαίνει τὸ ἄγνωστο, ποὺ μᾶς δείχνει τὸ Σωστό.

Ἴσως δὲν ἀρχίσαμε ἀκόμα νὰ τρέχουμε στὸ καθαυτὸ στάδιο τῆς ἔρευνας. Σταδιοδρόμοι ὅμως πολλοὶ θὰ προκύψουν σὲ λίγα χρόνια. Ἐμεῖς ἀρχιπλάστες ἑνὸς ὡραίου μελλοντος ἂς ἐργασθοῦμε στὸ προστάδιο, γκρεμνῶντας προλήψεις καὶ προκαταλήψεις.

Ἂς μὴ μᾶς τρομάξη ἡ ἀδιαφορία τοῦ κόσμου. Πολὺ περισσότερο ἂς μὴ μᾶς φαντάξη τὸ σκιάχτρο τῆς Κοινῆς γνώμης.

Ἡ σφαλερὴ κοινὴ γνώμη ὀφείλεται κάθε φορὰ στὴν ἀποκρυσταλλωση μιᾶς πλάνης ἐφήμερης. Ἀλλ' ἡ ἀποκρυσταλλωσή της δὲν κατορθώνεται ὅπου τὰ ἐλεύθερα μυαλὰ δουλεύουν, κινοῦνται ἢ ἐλεύθερα μάχονται καὶ χτυποῦν καὶ σκορπίζουν τὴν πάχνη.

Οἱ κοινὲς γνῶμες—λέει ὁ σοφὸς—ἀποδείχνουν τὴν τεμπελιὰ καὶ τὴ ραθυμία τῶν ἀτόμων.

Ὅπου ἐργατικοὶ καὶ προοδευτικοὶ ἄνθρωποι ζοῦν καὶ κινοῦνται, οἱ κοινὲς γνῶμες ποὺ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ πενταρολόγα ἐφημεριδογραφία δὲν πρέπει νὰ λογαριάζονται. Ἐργατικοὶ κι ἀκούραστοι ἂς σκορπίζουμε τὴν πλάνη ποὺ σχηματίζεται καθημέρα κι ἂς χτυπᾶμε τὴν πλάνη τὴν πολυετῆ.

Τὰ χτυπήματά μας δυνατὰ καὶ ἀδιάκοπα ἂς πέφτουν κατὰ τῆς γνώμης ποὺ χρόνια ἀνέθρεφαν οἱ λεγεῶνες δασκάλων κι ἂς γκρεμίζουν προλήψεις ποὺ ἔστησαν οἱ αἰῶνες.

Ξέρομε ὅλοι ποιὲς εἶνε. Ξέρομε ὅλοι πόσο βαθύρριζες εἶνε.

Ξέρομε ὅλοι τὰ μέσα ποὺ εἶνε ἱκανοὶ νὰ μεταχειρισθοῦν οἱ ὀπαδοὶ τῆς ψευτιᾶς.

Ἐμεῖς ὅμως τὴ δουλειά μας! Τὴν ἀπογοήτευση καὶ τὴν κούραση τὴ νοιώθουν οἱ ἀψίκοροι, οἱ ἄβουλοι, οἱ ἄρρωστοι ποὺ δὲ νοιώθουν πεποίθηση στὸν ἑαυτό τους καὶ δὲν ἔχουν πίστη στὴν Ἰδέα τους.

Ὁ ἀντιδασκαλισμὸς ἔχει τὴν ἀλήθεια σύντροφον. Ὁ μελετημένος λοιπὸν ὀπαδός του ἂς ἔχη θάρρος, ἂς χτυπᾶ μὲ πεποίθηση κι ἂς ἔχη ὑπομονή!

Διότι δὲν πρέπει νὰ προσμένη τὸ βαθύρριζο δέντρο τῆς σχολαστικῆς Ἑλλαδομανίας νὰ πέση μὲ τὰ πρῶτα χτυπήματα.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΣΤΗ ΦΙΛΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΑΝΕΨΟΥΛΑΣ ΜΟΥ ΕΛΕΝΙΤΣΑΣ

1

Σὲ κάποιον ἥσυχο γιαλὸ γλυκογαληνεμένο
μιὰ μυστικιὰ σὰν ὄνειρο βαρκούλα ἀργοαρμενίζει,
κι ἐδῶθε κεῖθε ἀκρογιαλιὲς μ' ἀνθένια βουναλάκια
σκυμμένες καθρεφτίζονται μέσ' στὸ γαλάζιο κῦμα.

Καὶ πειὸ βαθειά, πειὸ ξέμακρα, νησάκι μαγεμμένο
κορνιζωμένο ἀπ' τοὺς ἀφροὺς ποῦ ἀνάλαφρα φιλοῦν το
φιλεύει αἰώνια ἄνοιξη καὶ χαραυγούλα αἰώνια
σὲ πλήθια χλόης στρωματιὲς κ' ἀνθοτοπιὲς γλυκοῦ-
[λες.

Καὶ στὴν ὀνειροφάνταχτη βαρκούλα μέσα ἐσύ
μὲ τῆς χαρᾶς τ' ὁλόπριμο καὶ σιγανὸ ἀγεράκι
μέσ στῆς ζωῆς τὸ πέλαγο, γλυκόγελη, ἀρμενίζεις-
Ἂς στέκη γάλα ἡ θάλασσα: καὶ τ' ἀλαφρὸ τ' ἀγέρι
εὐωδιασμένο μὲ ὅλω μας τὲς γκαρδιακὲς εὐχοῦλες
πρὸς τὸ νησί τῆς εὐτιχιᾶς σιγαλινὰ ἂς σὲ φέρει.

2

Τὶ φεγγαρόλουστη νυχτιά· χρυσάφινο γεφύρι
πὰ στὸ ποτάμι τὸ πλατὺ· τρεμάμενο νεράκι
σὲ κύματα σιγαλινὰ σπιθοβολάει· λὲς φλόγες
παίζουν ἐκεῖ δίχως καπνὸ καὶ πύρα· σιγανάκι
ἀνάσανε ἀπ' τὴ νοτιά· ἀθόρυβα κατκι
σπρώχνει μισόγιομο πανὶ καὶ φέρνει το ἀνάρια
καταμεσὶς στὴν πυρκαγιὰ φωτίζεται καὶ λάμπει·
ἀργοδιαβαίνει· ἡ πλώρη του στὸ σύθαμπο εἶναι τώρα
κι' ἀγάλι ἀγάλι λάκαιρο περνᾷ· περνοῦν κι οἱ ὧρες
οἱ μυστικὲς κι ἀσύντιχες κι ἐγὼ ἄγρυπνος θαμάζω
ἀγάλια νὰ ξεκοβεται ἀπ' τὸν ὄχτο τὸ γεφύρι
καὶ νὰ μαζεύεται ἡ λαμπὴ στὴν ἄλλην μεριὰ
'κεῖ ποῦ ἀπ' τὰ μεσούρανα θωριέται σὲ καθρέφτη
τῆς νύχτας ἡ βασίλισσα χλωμή, γλυκειά, θλιμμένη.

Chembrechit — Κ. ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ

Ὅταν καμμιὰ φορὰ ταξιδεύω 'στὸν τόπο τῆς πατρίδας μου, κοντὰ 'στὴ μελαγχολία ποὺ γεννάει τοῦ ταξιδιοῦ ὁ χωρισμὸς τὸ ἄγνωστο καὶ νέο, οἱ εἰκόνες ποὺ περνοῦν καὶ χάνονται σὰν ὄνειρα τοῦ δειλινοῦ μπροστά σου, καὶ μιὰ ἄλλη λύπη ἔρχεται καὶ γεμίζει τὰ στήθη μου καὶ λέω «κατημένος τόπος» ὅταν ταξιδεύω καμμιὰ φορὰ 'στὸν τόπο τὸν ἑλληνικό.

Εἴτε πλούσια τὰ δόση καὶ τὰ μέρη εὔφορα καὶ εὐχάριστα τὰ τοπία, εἴτε φαλακρὰ τὰ βουνὰ καὶ ἀχάριστος καὶ φτωχὸς ὁ τόπος, πάντοτε ἡ ἴδια λύπη, τὸ ἴδιο παράπονο· γιατὶ νὰ μὴν εἶναι καὶ τὰ τελευταῖα καλά, γιατὶ νὰ μὴν εἶναι καλύτερα καὶ τὰ πρῶτα, παράδεισοι ἀληθινοί, ἐνῷ μποροῦσαν νὰ εἶναι, γιατὶ νὰ μὴν τὰ στεφανώνη ἀκόμα, ὕστερα ἀπὸ τὴ βροχὴ καὶ τὴ θύελλα τοῦ 21, τὸ οὐράνιο τόξο τῆς δόξας, τῆς δόξας τῆς ἀληθινῆς, τῆς δόξας τῆς προόδου;

Γιατὶ νὰ μὴ φανῆ ἀκόμα ὁ ἄνδρας ἐκεῖνος ὁ μυριοποθητός, ὁ Μεσσίας μας, ποὺ νὰ μᾶς κινήση, νὰ μᾶς ἐνθουσιάση, νὰ μὰς δώση τὴν ταξι καὶ τὴν δύναμι τῶν ἔργων, νὰ μᾶς ἀναστήση.

Φοβερὴ ἔλλειψι ἀπὸ ἄνδρες, ὅσο ἄγρια ἡ ἀνάγκη ποὺς τοὺς ζητᾷ.

Γιατὶ οἱ Ἕλληνες θέλουν ἄνδρες γιὰ ν' ἀνοίξουν δρόμο 'στὴν πρόοδο, ἐν ᾧ 'στὰ ἄλλα φῦλα, ἰδίως τὰ Ἀγγλοσαξωνικά, ἡ πρόοδος ἡ σιγαλὴ καὶ μικρὴ 'στὸν ἕνα καὶ 'στὸν ἄλλο κλάδο, 'στὸν μικρὸ καὶ 'στὸν μεγάλο ἰδιώτη, ποὺ εἶναι φυσικὴ 'στὸ ἔθνος του καὶ γενικὴ 'στὴν ζωή του, ὅλο του τὸ περιβάλλον, γεννάει τοὺς τέτιους ἄνδρες.

Αὐτὴ εἶναι ἡ διαφορά μας ἡ ψυχολογική, ποὺ ἔχει τὴν ἀρχή της 'στὸ κλῖμα ποὺ ἐξάπτει καὶ λυγίζει τὴν δρᾶσι, 'στὴ φυλὴ ποὺ παραβλέπει τὰ μικρὰ πράγματα ὡς εὐτελῆ καὶ τοὺς ἥσυχους θανάτους ὡς ἀδόξους, ποὺ παραλύει μὲ τὸν λογισμὸ τὴ δύναμι καθεμιᾶς πίστεως ποὺ πιπιλίζει μὲ ἡδονὴ τὴν θεωρία καὶ ἀρνεῖται ἂν καὶ τὴν ξεύρει, καὶ δὲν ἐκτιμάει τὴν πραγματικὴ ἀξία, τέλος 'στὴν ἱστορία ποὺ σέρνει πρὸς τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθόν της, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἕνα κέντρον, μιὰ τάσι, ἀκτῖνα παντοτεινῆς ζωῆς, μιὰ περιφέρεια, γενικὴ ἑνότητα, 'ς ὅλους τοὺς κλάδους πρόοδο, ἀλλὰ μόνον φωτίζεται ἀπὸ τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τοῦ ἀτόμου.

Οἱ Ἕλληνες, ποὺ θυσιάζουν 'στὴ δημοκοπία καὶ 'στῶν λόγων τὴν ὡραία ἔκφρασι τὴν ὕπαρξί τους, καὶ τυλίγουν μέσα 'στὰ ῥάκη τῆς διχονοίας τὴν τιμή τους, μὲ τὸ σοφιστικὸ πνεῦμα τους καταστρέφουν κάθε ἀληθινό, μὲ τὸ ἀψὺ ποῦχει ἡ καρδιά τους λησμονοῦν κάθε κακὸ ποὺ τοὺς ἔκαμαν, κάθε καλὸ ποὺ πρέπει νὰ κάνουν, καὶ χωρὶς δύναμι ἔργων, λυγισμένοι χωρὶς νὰ τὸ παραδέχουνται, ζητοῦν νὰ ἰδοῦν τὸν ἄνδρα ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου τὰ σπέρματα οἱ ἴδιοι καταστρεψαν, ζητοῦν αὐτὸν σὰν ἀπὸ θαῦμα νὰ λθῆ ἀναμέσα τους, νὰ τοὺς κινήση νὰ τοὺς ἐνθουσιάση, νὰ τοὺς ἀναστήση.

Ὅλα τέτια θαύματα ἔχει ἡ ἱστορία τους, καὶ τώρα πάλι ἕναν ἄνδρα θέλουν. Ὁ Βάσιγκτων καὶ ὁ Βολιβάρ, ὁ Ναπολέων καὶ ὁ Γουλιέλμος ὁ Ἄος, ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ καὶ ὁ Γαριβάλδης καὶ τόσοι ἄλλοι ἄρχισαν νὰ δημιουργοῦν καὶ νὰ δοξάζουν κράτη, κι αὐτοὶ μέσα 'στὸ θαῦμα τοῦ ἱεροῦ των ἀγῶνος σκοτώνουν τὸν πατέρα τους, τὸν Καποδίστρια, καὶ ὕστερα φαρμακώνουν ὁλοένα κάθε μέτρια μὰ πολὺ χρήσιμη ἀξία.

Ἔτσι καὶ σ' ἐμένα ἡ ὀνειροπόλησι αὐτὴ καὶ ἡ προσδοκία γιὰ τὸ ἴδιο θαῦμα ζῆ· καὶ ὅταν βλέπω τὰ κακὰ χάλια μας καὶ ἀφοῦ τὸ θαῦμα αὐτὸ δὲν γίνεται

μπροστά μου, λυπᾶμαι, λυπᾶμαι καὶ λέω «κακημένος τόπος». Ἐκεῖ ποῦ περνῶ τὸν τόπο τῆς πατρίδας μου.

Ἐμελέτησα πολὺ τὴν ἱστορία της, ἐμελέτησα τὴν τύχη της, τὸν πόθο καὶ τὴν συμφορά της, τὴ δόξα της 'στὰ βιβλία... καὶ τώρα ποὺ γράφω ὅσα εἶδα καὶ ἄκουσα μόνος μου ἀπὸ τὰ μέρη της, μὲ λίγα λόγια μιὰ ζωγραφιὰ χλωμὴ πλάττω, καὶ χαράζω 'στὸ πλάϊ της σὰν ποίημα τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης μου γι' αὐτήν, χωρὶς ὅμως νὰ κρύβω τὴν ἀλήθεια, καὶ σὰν κορνίζα ἀπὸ ἀγρολούλουδα πλέκω τριγύρω καὶ στολίζω μὲ τὰ ἴδια λογια, τὰ ἴδια ἔθιμα, τοὺς ἴδιους παλμοὺς καὶ τὶς παραδόσεις, ὅπως τὰ εἶδα καὶ τὰ ἄκουσα ἀπ' τὸ λαό.

Καὶ γι αὐτὸ θὰ ἰδῆτε ἐδῶ μέσα μαζὶ μὲ ἄγνωστα ἔθιμα καὶ θαμμένες ἀπὸ καιρὸ ἱστορίες καὶ παραμύθια καὶ ἰδιωματικὴ γλῶσσα ποὺ καὶ ποὺ καὶ λέξεις λαϊκές, χαρακτηριστικές, παράξενες.

ΒΟΣΤΡΥΧΩΜΕΝΗ

Ἄκουσα πὼς ἄλλα μέρη εἶναι πολὺ ὡραιότερα ἀπὸ τὴν πατρίδα μου. Τὸ δάσος τῆς Πινέτας 'στὴν Ἰταλία, οἱ λίμνες τῆς Ἐλβετίας, τὰ φιόρδ τῶν Σκανδυναυῶν, ἡ Σκωτία. Ἄκουσα πὼς ἐδῶ δὲν θὰ ἰδοῦμε ποτὲ μιὰ Νίκαια καὶ μιὰ Βενετιά...

Ποιὸς τὰ ἀρνεῖται; Ἀλλὰ καὶ ποιὸς θὰ εἰπῆ πῶς δὲν ἔχουμε μιὰ θεία παραλία, βοστρυχωμένη ἀπὸ μύρια λιμανάκια, ἀπὸ ἡλιολουσμένα ἀκρωτήρια, ἀπὸ χαριτωμένους κόλπους;.. Καὶ μιὰ θάλασσα γεμάτη ἀπὸ ἀμπελόφυτα νησάκια, τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Αἰγαίου ποὺ ἀσπρογαλιάζει δεμένο μέσ' στὸ δακτυλίδι τῶν ἀκρογιαλιῶν τὸ χρυσωμένο;.. καὶ τῶν Τεμπῶν τὴν μαγεία καὶ τῆς Κερκύρας μας τὄνειρο;

Βοστρυχωμένη ἀκρογιαλιὰ ποὺ μέρες καὶ νύκτες σ' ἔχω περπατήσει πηγαίνοντας ἀμέριμνος τὸ δρόμο σου, γεμᾶτος ὄνειρα ἐλαφρὰ ποὺ φέρνει ὁ μπάτης καὶ ἡ γειτονιὰ τῆς θάλασσας, χωρὶς σκοπὸ καὶ πόθο, τὸν δρόμο σου τὸν ἀτέλειωτο ποὺ μοιάζει μὲ τὸ αἰώνιο ταξίδι τῆς ζωῆς, μὲ τὸν δρόμο τῆς ἀθανασίας.

Βοστρυχωμένη ἀκρογιαλιά, τοῦ Σαρωνικοῦ ποὺ ἐκεῖ 'στὸν Πόρο σβήνει, τοῦ Ἀργολικοῦ ποὺ τὸ Μυρτῶον τὴν φιλεῖ καὶ τῆς Χαλκιδικῆς ποὺ ὁ Ἄθως ὁ μυριόφυτος τὴν στεφανώνει.

Βοστρυχωμένη ἀκρογιαλιὰ τοῦ Ἰονίου καὶ τῆς Ἰωνίας...

ΓΥΡΩ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑ

Κάτω ἀπὸ τά Πέντε Ἀδέλφια, τὸν προμαχῶνα μὲ τὰ πέντε κανόνια, ποὺ προφύλαγαν τὴ εἴσοδο τ' Ἀναπλιοῦ, ἀρχίζει ὁ δρομίσκος ποὺ ἔρχεται γύρω 'στὸ βράχο τῆς Ἀκροναυπλίας τὸν πρασινισμένο ἀπὸ φραγκοσυκιὲς σωρό.

Ἕνα κόκκινο φανάρι 'στὸ δρόμο σου. Ἕνα ἐκκλησάκι μέσ' στὸ βράχο ἀπὸ πάνω σου. Εἶναι θαμμένοι ἐκεῖ κάτι ἐπαναστάτες ἐπὶ Ὄθωνος, ἂν θυμοῦμαι καλά.

Εἶναι ἀπὸ τὴ στεῖρα, ἀπὸ τὴ θερμοκέφαλη καὶ ἀνάξια ἐκείνη ἐποχὴ ποὺ σοῦ φέρνει 'στὸ στόμα μιὰ φράσι «ποῦ χανόντουσαν!».

Στὴν Ἄρια, ἕνα χωριὸ κοντὰ 'στ' Ἀνάπλι, ἔχουν θάψει τὸν Δυοβουνιώτη, ἕναν ὡραῖο νέο ἀξιωματικό, ποὺ σκοτώθηκε τότε. Τὸ σχολαστικὸ καὶ ἀνόητο ἐπίγραμμα ποὺ τοῦ ἔχουν γράψει ἐπάνω 'στὸ μάρμαρο, θαρρεῖς πὼς εἶναι ὁ καθρέπτης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τῶν ἀγώνων της.

Τί μαγευτικὰ ποῦ εἶναι τὸ βράδυ γύρω 'στὴν Ἀκροναυπλία, ποὺ χάνεται ἡ ματιά σου 'στὸν πόντο πέρα καὶ τὸ ρεγγάρι χαϊδεύει τὸν βράχο ποὺ πατεῖς...

Ἐκεῖ ψηλά, μοῦ εἶπαν, ὅτι θὰ ἔκανε παλάτι ὁ πρῶτος βασιλιᾶς μας.. Θὰ ἦταν μαγικὸ παλάτι.!

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ψαράδες περνοῦν ἀπὸ κάτω καὶ κάποιος λέει τραγουδῶντας.

Ἀπὸ τὸ στρίξι τ' ἀργαλιοῦ
καὶ τὴ γλυκειὰ λαλιά της
Ὁ ἥλιος ἐξεστόχησε,
δὲν πάει νὰ βασιλεψῆ.

Ὦ τί τραγούδια! θαρρεῖς μαργαριτάρια ψάρευαν...

Μέσ' 'στὴν καρδιά μου ἀναδεύοντας αἰσθήματα τὰ τραγούδια τοῦ λαοῦ μιλᾶνε... τἄχω 'στὸ στόμα μου πάντα, στροφὲς 'στὸ νοῦ μου ἀνεμίζουν καὶ 'στὴ ψυχή μου πλάττοντας ἕνα Τραγουδιστὴ ποὺ νὰ κλείνῃ μέσα του τὴν Ἑλληνικὴ φύσι, τὴν Ἑλληνικὴ ζωή, τὴν λεβεντιὰ καὶ τὴν ἀγάπη, τὴν πλαστικὴ μορφὴ καὶ τὴν εὐγενικὴ ὁρμὴ 'σὲ ἀγῶνες σώματος καὶ 'σὲ ἀγῶνες πνεύματος ποὺ νᾶνε διάφανο καὶ κρυσταλλένια νὰ κτίζῃ παραμύθια, καὶ σὰν καθάρια πηγὴ μ' ὡραῖο κελάρυσμα νὰ τραγουδῆ, καὶ 'στὴν ψυχή μου πλάττοντας τὸν Τραγουδιστὴ ἐκεῖνον θαρρεῖς τὸν ἔβλεπα πάντα ἐμπρός μου, μαζί μου νὰ ταξιδεύῃ, 'στοὺς κινδύνους τολμηρὰ νὰ πηδάῃ, ἀγάπη ὡραία νὰ τὸν πλημμυρῆ, καὶ νὰ λουζοκτενίζῃ τὸ κορμί του γιὰ νὰ τὸ θυσιάσῃ, πληγωμένο κατάστηθα, 'στὸ βωμὸ τῆς δόξας τῆς πατρίδας του.

Στὴ Ρούμελη θέλω νὰ πᾶμε, μοῦ λέει ὁ φίλος μου αὐτός, ὁ φανταστικὸς Τραγουδιστής, ποὺ τοῦ εἶχα δώσει ὄνομα καὶ τὸν ἔλεγα Δῆμο, σὰν παιδὶ τοῦ λαοῦ ποὺ ἤπανε, σὰν ἐγγόνι τοῦ παλιοῦ ἑλληνικοῦ δήμου.

Τὸ τραγοῦδι ἀκόμα ἀκούετο ἀπὸ τὴ βάρκα τὴ δεμένη 'στὴ γλῶσσα, μῶλο μικρό, ἔξω ἀπ' τὸ τὸ λιμάνι, κοντὰ 'στὴν πόρτα τοῦ τείχους ποὺ μὲ λίγες σκάλες σὲ ἀνεβάζει καὶ πᾶς 'στὴν πόλι καὶ 'στὸν ψαρομαχαλᾶ...

Τὴ σκάλα π' ἀνεβαίνεις
ν' ἀνέβαινα κ' ἐγώ
σὲ κάθε σκαλοπάτι
νὰ σὲ γλυκοφιλῶ..

ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

Κάτω 'στὰ καπηλειὰ τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὁ ναυτόκοσμος λέει τοὺς σκοπούς του μ' ἕνα ταμπουρᾶ.

Ξηπόλυτοι, ξεσκούφωτοι, ἄλλοι ὡς τὰ γόνατα ἔχουν κουλουριάσει τὸ παντελόνι τους, ἄλλοι μὲ γυμνὰ στήθια, πίνουν, ἀλλὰ πιὸ πολὺ καπνίζουν.

Τὰ χέρια τους χονδρὰ ἀπὸ τὰ παλαμάρια, τὰ γένεια τους καὶ τὰ μαλλιὰ μπλεγμένα, τὰ μάτια τους κουρασμένα ἀπὸ τὴν ἀγρυπνιά...

Καὶ λένε κανένα σκοπό, ἦχο γνωστὸ ἀποκοιμιστικὸ καὶ σιγαλό, ἦχο ποὺ χωρεῖ δυὸ δεκαπεντασυλλάβους στίχους καὶ δυὸ ἐπωδοὺς ὀξυτόνους ἢ προπαροξυτόνους, βγαλμένους ἀπὸ μύρια τραγούδια, ἦχο ποὺ πλανᾶται 'στὶς παραλίες, ποὺ οἱ θαλασσινὲς πολιτεῖες ὅλες τὸν ξέρουν, ἡ Σμύρνη καὶ ἡ Πόλι, ἡ Σαλονίκη καὶ ὁ Πειραιάς, ἡ Σύρα κι ὁ Δούναβις...

Καὶ ξεσυννεφιάζουν λίγο τὰ μοῦτρα τῶν ναυτικῶν μὲ τοὺς σκοπούς, ποὺ τοὺς λένε καμμιὰ φορὰ καὶ χαβάδες, ποὺ τοὺς παίζουν μὲ ταμπουράδες καὶ μὲ σαντούρια, ποὺ καμμιὰ φορὰ κανένα σουραύλι καὶ κανένα ντέρι τοὺς διακόπτει μὲ τὸν ὀρχηστικό τους ρυθμό.

—Θὰ σαλπάρουμε! ἀκούεται μιὰ φωνὴ ποὺ πνίγεται μέσ' 'στοὺς καπνοὺς τοῦ καπηλειοῦ...

Τέσσερες πέντε κουλουριασμένοι 'στὶς πατατοῦκες τους φεύγουν χωρὶς νὰ τοὺς καταλάβῃς, ἀμίλητοι, ἕτοιμοι πάντα...

Ἀχ! νᾶταν οἱ ναυτικοὶ 'στὴν ξηρὰ ὅπως 'στὴ θάλασσα ἄγρυπνοι 'στὸ καλό, ἥσυχοι, νηφάλιοι... Ἀχ νᾶταν οἱ κυβερνῆτες μας σὰν οἱ ναυτικοί μας 'στὴ θάλασσα.

ΤΟ ΜΠΑΛΚΟ ΜΠΕΣΤΙΟ

Ὁ λοστρόμος δὲν ἐξύπνησε τοὺς ναῦτες, οἱ σκοποί τοὺς ἐκράταγαν ἀκοίμητους... Λύνουν τὶς πρυμάτσες ἀπ' τὸ μουράγιο, σαλπάρουν τὴν ἄγκουρα 'στὴ μπόμπα, σηκώνουν τὸν πρῶτο φλόκο καὶ τὸ ἀνεμόπανο τῆς ράντας 'στὸ τελευταῖο καταρτι...

Καὶ τὸ τρικάταρτο μπαλκομπέστιο κινεῖται νὰ φύγῃ... Φυσάει ἄνεμος εὐνοϊκός, σηκώνουν ὅλα τὰ πανιὰ καὶ τὸ θεριὸ ἐκεῖνο σκιρτᾷ ἐπάνω 'στὰ νερὰ ἐλαφρό.

—Γιὰ ποῦ πᾶτε; φωνάζω ἀπὸ τὸν μῶλο. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν μοῦ ἀπαντᾷ.

Ξαναρωτῶ, ἀλλὰ γρύλλισμα ἀπὸ ὀργὴ ἀκούεται. Ἕνας ψαρᾶς, ποὺ ἑτοιμάζει τὴ βάρκα του γιὰ νυχτερινὸ πυροφάνι, μοῦ λέει:

—Ἔπρεπε νὰ τοὺς εἰπῆς «γιὰ ποῦ μὲ τὸ καλό ἢ γιὰ ποῦ σὰν θέλει ὁ θεός;» γιὰ νὰ σοῦ ἀπολογηθοῦνε· γιατὶ αὐτὸς δὲν ξέρει ἂν θὰ πάῃ, εἶναι πλοῖο μὲ πανιά, ὅπου τὸν βγάλει ὁ βοριᾶς καὶ ὁ θεός κ' ἡ Παναγιὰ ποὺ-χει τὸ εἰκονισμά της 'στὴν πλώρη καὶ τῆς καίει κανδήλι.

Ὁ ψαρᾶς ἐκίνησε... Τότε κεγὼ συμμορφωμένος ἀπ' τὰ λόγια του τοῦ λέγω ὅπως συνηθίζεται: — Καλὴ φρεσκάδα.. Ἂν πιάσετε γοφάρια θέλω κεγώ, νὰ μοῦ φυλάξῃς.

Τὸ Μπάλκο μπέστιο, ποὺ εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἐμπορικὰ ἱστιοφόρα καὶ μόνο ἡ Νάβα τὸ περνάει, ἐχάθηκε μακριὰ σὰν περιστέρα...

Ἀχ νὰ ταξίδευα, μ' αὐτό! ἄκουσα μιὰ φωνὴ βαθιὰ ἀπὸ τὴ ψυχή μου.

Η ΜΑΡΩ

Νὰ μιὰ σκάλα γιὰ τὴ Ρούμελη, ποὺ τὰ βουνά της φαίνονται συνεφιασμένα. Ὁ Ἔπαχτος, μὲ τὸ κάστρο του τὸ μεγάλο, μὲ τὶς ἐπάλξεις καὶ τὰ τείχια του, ποὺ μοιάζει μὲ τ' Ἀνάπλι, ἀλλὰ δὲν εἶναι σὰν κεκεῖνο ζωσμένος.

Τὸ πέραμα, βάρκα μεγάλη, πλησιάζει, βλέπεις κάτι λεύκες καὶ κάτι πλατάνια δεξιὰ καὶ τὰ σπιτάκια 'στὴ ρίζα τοῦ φρουρίου.. Εἶναι δειλινὸ φθινοπώρου... ὅλα μιλοῦν γλῶσσα ποιητικὴ αὐτὴ τὴν ὥρα... ἡ ἀνάμνησι ὅλη τῆς ἱστορίας τῆς Ρούμελης, τὰ τραγούδια της, τὰ βουνά της, τὰ ἀνέκδοτα πλημμυροῦν τὴ μνήμη μου.

Δεξιὰ 'ς ἕνα διβανάκι κάθεται μιὰ τσούπα, φορεῖ κίτρινο μανδῆλι 'στὸ κεφάλι καὶ κοιτάει κατὰ τὸν δρόμο ποὺ ἔρχεται ἀπ' τὰ βουνά... Τὴν ἐβάπτισα Μάρω τὴν χαριτωμένη κόρη χωρὶς νὰ τὴν ἠξεύρω... Μάρω, εἶναι ὄνομα ἐθνικό, βουνίσιο, ἀγαπητό, τύπος Ρουμελιώτικος... Ὁ ἱστορικός μας Παπαρηγόπουλος προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ πὼς ἡ Παναγία ἦτο τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἡ λατρεία καὶ γιατὶ ἅμα ἐσώθη ἡ Πόλι ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βοριᾶ καὶ τῆς ἀνατολῆς ἔκαναν ὕμνο 'στὴ Μαρία, τὴν ὑπέρμαχον, καὶ ὄχι 'στὸν Θεό.

Μάρω, λέει ὁ λαός, τὸ ἄστρο τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τὴν Πούλια καμμιὰ φορά, Μάρω, λέει, τὴν πονηρὴ ἀλεποῦ...

Μαρία ἔλεγαν καὶ τὴν Πενταγιώτισσα, ποὺ λέει τὸ τραγοῦδι.

Τὸ πέραμα ἐρρίχθηκε 'στὴν ἀμμουδιά, ἀγωνίζονται οἱ βαρκάρηδες ἀκουμβῶντας τὰ κουπιὰ 'στὸ βυθό, νὰ τὸ σύρουν πρὸς τὸ λιμάνι...

Καὶ ἡ Μάρω βλέπει ὁλοένα, 'στὸ διβάνι κρεμασμένη, χωρὶς νὰ προσέχῃ ἀλλοῦ, χωρὶς νὰ χάνῃ ἕνα βλέμμα... Ἔχει ὅλη παραδοθῆ 'στὴν προσδοκία τοῦ μορφονιοῦ ποὺ θαρρεῖς πὼς θὰ φθάσῃ ἀπὸ τὰ βουνά.

Καὶ ὁ Τραγουδιστής, ὁ φανταστικός μου φίλος, ἀπάνω 'στὴν πλώρη τῆς βάρκας στεριωμένος, ἁρπάζει ἕνα δημώδη στίχο καὶ πλάττοντας τὴν συνέχεια λέει μὲ λυγερὴ καὶ σιγαλὴ φωνή·

Ἀπὸ μακριὰ νὰ γκρεμισθῆς καὶ χαμηλὰ νὰ πέσῃς
Νὰ μπαινοβγαίνουν οἱ γιατροὶ, νὰ παραστέκῃ ὁ χάρος,
Καὶ σὺ νὰ κλαῖς νὰ δέρνεσαι ποὺ πιὰ δὲ θὲν ἀρέσῃς
Στὸν καρδιοκλέφτη μορφονιό...
Κι ὁ μορφονιὸς νὰ μὴ φανῆ κ' ἐγώ, ἀκριβή μου Μάρω,
Νἀρθῶ κοντά σου φτερωτὸς ἁρματωλός, κουρσάρος
Νὰ πολεμήσω τὸ στοιχειό, τὸν ψυχοκλέφτη χάρο,
Ἐγὼ γιὰ τὴν ἀγάπη σου!

ΚΩΣΤΑΣ Σ. Γ***

ἀκολουθεῖ

Ο „ΝΟΥΜΑΣ„
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ:
Γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ χρ. 10
10 λεπτὰ τὸ κάθε φύλλο λεπτὰ 10

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὀφθαλμιατρεῖο) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηροδρόμο(Ὁμόνοια)στὸ καπνοπωλεῖο Σαρρῆ (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἑστίας» Γ. Κολάρου.

Ἡ συνδρομή του πληρόνεται μπροστὰ κ' εἶναι γιὰ ἕνα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ο ΦΟΡΟΣ

ὁ καινούριος,ὁ βαρὺς κι ὁ ἄδικος, ποὺ βαλε ὁ Σιμόπουλος στοὺς καφετζῆδες, μπυραριέρηδες καὶ στοὺς ἄλλους καταστηματάρχες, ποὺ θὰ τύχῃ νἄχουν στὰ μαγαζιά τους μιὰ μπουκάλα οὔζο, λίγη μπύρα κ' ἕνα ρακοπότηρο κονιάκ,—ὁ βαρὺς αὐτὸς φόρος ποὺ τὸν ἔντυσαν μ' ὅλα τὰ χρυσόχαρτα τοῦ «Ἐθνικοῦ» φόρου, γεννάει μερικὲς σκέψεις ποὺ δὲν εἶναι καθόλου παράλογες.

Ὁ Σιμόπουλος λοιπόν, ποὺ λέτε, εἶπε πὼς οἱ παράδες αὐτοὶ θὰ μποῦνε στὸ ταμεῖο τῆς Ἐθνικῆς Ἄμυνας. Καλὰ τὰ λόγια καὶ χρυσᾶ, ἂν καὶ μποροῦσε κανένας νὰ πῇ πὼς καλύτερα γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ νάφῆσῃ ἥσυχους τοὺς φτωχοὺς καταστηματάρχες καὶ νὰ φορολογήσῃ ἄλλους πλουσιώτερους. Γιατὶ τάχατες νὰ μὴ κόψῃ κᾶτι ἀπὸ τὴν ἐπιχορήγησιν τῶν βουλευτῶν ἢ νὰ μὴ βάλῃ περισσότερο χαρτόσημο στὶς Τράπεζες, στοὺς σιδηροδρόμους, στὶς ἀτμοπλοϊκὲς ἑταιρίες καὶ σὲ τόσους ἄλλους ἐπαγγελματίες ποὺ κερδίζουν περισσότερα; Ἂς εἶναι. Ἀφοῦ ἔτσι τὸ σκέφτηκε ὁ ἀφέντης, ἐμεῖς τὰ κοπέλλια του δὲν μποροῦμε νὰ τοῦ ποῦμε τίποτα.

Νὰ δοῦμε ὅμως τώρα ἂν δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα οἱ φορολογούμενοι νὰ τοῦ ποῦνε κᾶτι τι.

— Καλὰ μᾶς τοὺς παίρνεις τοὺς παράδες μας, ἀφέντη. Μὰ δὲν πρέπει νὰ μπῇ κ' ἕνας ἀπὸ μᾶς στὸ συμβούλιο τοῦ περίφημου αὐτοῦ ταμείου τῆς Ἐθνικῆς Ἄμυνας γιὰ νὰ βλέπῃ ποῦ καὶ πῶς θὰ ξοδιάζουνται οἱ παράδες μας; Λὲς πὼς εἶναι ὁ σκοπὸς ἐθνικός. Μ' ἀνάθεμά το πόσες φορὲς δὲν δώσαμε ἴσα μὲ σήμερα τοὺς παράδες μας γιὰ ἐθνικοὺς σκοπούς, καὶ χτιστήκανε μ' αὐτοὺς παλάτια κ' ἐγινήκανε περιουσίες καὶ περιουσίες καὶ γιόμισε ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ λωποδύτες κι ἀπὸ βρωμερούς;

Αὐτὸ δικαίωμά τους νὰ τἀπαιτήσουν οἱ φορογούμενοι. Κι ἂν δὲν τοὺς ἄκουγε ὁ Σιμόπουλος,μ'ὅλο τους τὸ δίκιο μποροῦσαν νὰ κρατήσουν τὰ λεφτά τους καὶ νἁρπάξουν στὰ χέρια τοὺς γκράδες τους.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ

μας νέα σπουδαιότατα.Ὁ Θεοτόκης, λένε, δὲ θὰ ζητήσῃ νὰ διαλυθῇ ἡ Βουλή, ἀλλὰ, παρουσιαστῇ σ' αὐτὴν τὸν Νοέμβρη λυγιστὸς καὶ κουνιστός, μὰ καὶ ἀτρόμητος, γιατὶ ἔχει ἐξασφαλισμένη τὴν πλειονοψηφία.

«Θάρρος ἀντλεῖ ὁ κ. πρωθυπουργὸς — βοῶσιν οἱ «Καιροί»—ἐκ τῶν ἑτοιμαζομένων προσχωρήσεων πολλῶν βουλευτῶν, διεξαγαγόντων διαπραγματεύσεις.....»

Μ' ἄλλα λόγια,τὸ γαϊδουροπάζαρο δίνει καὶ παίρνει,ἀφοῦ ὅλες αὐτὲς οἱ διαπραγματεύσεις ποὺ «διεξαγάγονται» τίποτ'ἄλλο δὲνσημαίνουν, παρὰ πὼς πρωθυπουργὸς καὶ βουλευτὲς βρίσκουνται στὰ παζάρια τοῦ «πόσα ρουσφέτια μᾶς δίνεις γιὰ νἀρθοῦμε στὸ κόμμα σου».

Ἡ ἐποχὴ τώρα εἶναι καταλληλότατη. Ἔχουμε τὶς θασκαλικὲς μεταβολές, ἔχουμε τὶς δικαστικές, ἔχουμε τόσα πράματα. Καὶ τὸ Δημόσιο ταμεῖο μας ἐνῷ δὲν ἔχει λεφτὸ γιὰ ἐθνικὲς δουλειές, ἔχει ἑκατομμύρια κ' ἑκατομμύρια νὰ ξοδιάζῃ γιὰ μεταθέσεις καὶ γιὰ νὰ εὐκολύνῃ, νὰ τὰ ποῦμε πιὸ παστρικά, τὸν κ. Πρωθυπουργὸ νὰ «διεξαγάγῃ» εὐκολώτερα τὶς διαπραγματεύσεις του.

ΚΑΤΑΦΟΥΡΚΙΣΜΕΝΟΣ

θἆναι ὁ κ. Ζὰν Μωρεὰς μὲ τὸ «Νέο Ἄστυ» μ' αὐτὸ ποὺ τοῦ φτειάξε. Ὁ κ. Μωρεὰς εἶχε δημοσιέψῃ ἕνα ἄρθρο στὸν Παριζιᾶνικον «Χρόνο» γιὰ τὴν θεατρική μας κίνηση. Τὸ ἄρθρο αὐτὸ γιὰ τοὺς Φραντζέζους μπορεῖ νἄτανε καλό, ἀφοῦ ἔφερνε μάλιστα καὶ τόσο βαρειὰ ὑπογραφή. Νὰ δημοσιευτῇ ὅμως καὶ Ρωμαΐκα μεταφρασμένο δὲν ἦτο καμιὰ ἀνάγκη, ἀφοῦ ὅσοι τὸ διάβασαν δὲν ἔμαθον τίποτα καινούριο, ἐξὸν μονάχα πὼς ὁ κ. Στεφάνου διεύθυνε μὲ πολὺ «τάκτ» τὸ Βασ θέατρο, πὼς ὁ κ. Τσοκόπουλος εἶναι «μεγάλος» θαυμαστὴς τοῦ Ἴψεν καὶ πὼς ὁ ἀγαπημένος μας κ. Ζητουνιάτης εἶναι «συγγραφεὺς ἀξίας» ὅπως καὶ ὁ κ. Παλαμᾶς, ἐνῷ ἐμεῖς ἴσα μὲ τώρα ξέραμε πὼς ὁ φίλτατος Πέτρος ἦτουν μονάχα φιλολογικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ κ. Μωρεὰς στὴ πόλη μας καὶ τίποτ ἄλλο.

Στὸν κ. Μωρεὰς δὲν ἀρέσει κ' ἡ κριτικὴ δουλειὰ τοῦ κ. Παλαμᾶ. Φισικώτατα. Ὁ ἀντιπρόσωπός του τέτοιες σ ο β α ρὲ ς πληροφορίες θὰ τοῦστειλε καὶ καλὰ θἄκανε τὸ «Ν. Ἄστυ» ἀντὶ νὰ μεταφράσῃ τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Μωρεάς, νὰ ζητήσῃ ἕνα ἄρθρο πρωτότυπο γιὰ τὸ θέατρό μας ἀπὸ τὸν κ. Πέτρο Ζητουνιάτη.

ΕΝΑ

πολὺ ὄμορφο ρομάντζο δημοσιεύει ἡ «Ἀκρόπολη». Τὄχει γράψει Γερμανὸς κ' ἐπιγράφεται «Πῶς θὰ φαγωθῇ ἡ Ἀγγλία».

Εἴπαμε πὼς τὸ ρομάντζο εἶναι ἀρκετὰ καλό. Μὰ δὲ θαρρεῖτε πὼς καιρὸς πιὰ νἀφήσουμε τὴν Ἀγγλία ἀράγωτη καὶ τὴ Γερμανία ἀχόρταστη, καὶ νὰ κοιτάξουμε «Πῶς τρώγεται ἡ Ἑλλάδα»;

Ἕνα ρομάντζο μ' αὐτὸν τὸν τίτλο θἄτανε καὶ καλὸ κ' ἐθνικό, ἂν καὶ εἶναι τόσο ἀ λ η θ ι ν ὸ πὼς τρώγεται ἡ Ἑλλάδα, ὥστε τέτοια ὑπόθεση τραβιέται ἀπὸ τὰ σύναρα τοῦ ρομάντζου καὶ μπαίνει στὶς Ἱστορίες τὰ βασίλεια.

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμᾶ» καὶ στὰ κιόσκια τῆς Ὁμονοίας καὶ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν πουλιοῦνται,, τἀκόλουθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ἕνα — κ' ἕνα φρ. χρ. γιὰ τὸ Ἐξωτερικό:

Τοῦ ΨΥΧΑΡΗ: «Τὄνειρο τοῦ Γιαννίρη» καὶ τὸ «Ταξίδι μου». —Τοῦ ΠΑΛΛΗ: «Ἥλιος καὶ Φεγγάρι».—Τοῦ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ:«Ἡ Μαζώχτρα (διήγημα) καὶ ὁ Βουρκόλακας (δρᾶμα).—Τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ:«Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτική μας ἀναγέννησις».—Τοῦ ΦΙΛΗΝΤΑ «Γραμματικὴ τῆς Ρωμέϊκης γλώσσας» καὶ «Ἀπὸ τοὺς θρύλους τῶν αἰώνων» (ποιήματα).

Οἱ ἀγοραστὲς τῶν ἐπαρχιῶν πληρώνουν 30 λεπτὰ ταχυδρομικὰ γιὰ κάθε βιβλίο.

Οἱ ἀγοραστὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ δὲν πληρώνουν ταχυδρομικά

ΑΓΚΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΡΙΒΟΛΟΙ

JUDAS ERRANT

Ο ΜΟΝΑΧΟΓΙΟΣ

(συνέχεια)

—Καλέ, κὺρ Ἀντώναινα εἶπ' ἐκείνη πειραχτικά, τόση πολλὴ ἀγάπη μὲ τὶς Μιχαλοποῦλες δὲ φοβᾶσαι μὴ σᾶς βλάψῃ;

—Τί κάνανε πάλι οἱ Μιχαλοποῦλες! Ἄδικα τὰ κακολογοῦνε τὰ κακόμοιρα τὰ κορίτσια—ἀποκρίθηκε μασσῶντας ἡ Ἀντώναινα.

—Δὲν κάνανε τίποτα, μὰ ὁ Σατανᾶς, ξέρεις, ἔχει πολλὰ ποδάρια...

—Δὲν καταλαβαίνουμε τὶ θὲς νὰ πῇς—εἶπε τότε θυμωμένος ὁ Ἀντώνης, σὰν ἔβλεπε πῶς εἶχε κέφι γιὰ κουβέντα.

—Ἄμ, χριστιανή μου, κάθε μέρα ἐδῶ σοῦ στρώνονται ξετσίπωτα, ἂν πῇς ἡ μεγάλη, πιὸ πολλὲς ὧρες μένει μαζί σας πάρα στὸ σπίτι της. Χθὲς ἤτανε δῶ ἴσα μὲ τὸ βράδυ—θαρρεῖς δὲν τὴ βλέπομε;—σήμερα πάλι, νὰ τώρα δὰ ποῦ σοῦ μιλῶ, πέρασε σὲ μιὰ κλειστὴ ἅμαξα μὲ τὸ γιό σου. Ποῦ πᾶνε μοναχοί τους; εἶναι φρόνιμα αὐτὰ τὰ πράματα;

—Μὲ τὸ γιό μου σὲ κλειστὸ ἁμάξι; Εἴδηση δὲν ἔχω, χριστιανή μου! Μπᾶς κι ἔκανες λάθος;

—Καλὲ δὲν κάνω γὼ λάθος, μόνε κοιτάξετε μὴν κάνετε σεῖς, ποῦ ξεχνᾶτε πῶς μὲ τ' ἄχιουρα συντροφιὰ ἡ φωτιὰ δὲν κάνει!

—Ἤτανε κι ἄλλος κανεὶς μαζί τους;

—Δὲν πρόφτασα νὰ ἰδῶ, μάτια μου, γιατὶ σὰν ἀστραπὴ πέρασαν ἀπὸ μπροστά μου, μὰ θαρρῶ πῶς ἦσαν μοναχοί τους...

—Καὶ κατὰ ποῦ τραβήξανε οἱ περιδρόμοι;

—Νὰ δά! Καὶ ποῦ νὰ τὸ ξέρω, κὺρ Ἀντώναινα; Περάσαν ἀπὸ δῶ ἴσια κατὰ τὴν πλατέα. Πιὸ πέρα ὁ θεὸς τὸ ξέρει καὶ ἴσως νἄχω κι ἄδικο... ἡ Μιχάλαινα!

Ὁ κὺρ Ἀντώνης δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ σηκωθῇ ἀπ τὸ φαγί του, μ' ὅλα αὐτὰ τὰ παράξενα μαντᾶτα, ἡ γυναῖκα του ὅμως πῆρε πιὰ φωτιὰ καὶ δὲν μπόραγε νὰ ἡσυχάσῃ· μπῆκαν ψύλλοι στ' αὐτιά της καὶ τὴν τρελλάνανε.—Πᾶμε, Μαργαρώ μου, φώναξε ξαναμμένη, πᾶμε στὴ Μιχάλαινα, νὰ ἰδοῦμε τὶ διάολο τρέχει μὲ τὶς κλῆρες μας.

Μόλις βγήκανε ἀπ' τὴν ὀξώπορτα εἴδανε τὴ Μιχάλαινα, κ' ἐρχότανε, σὰν τὴν ἄγρια θάλασσα, μὲ κρεμασμένο γιὰ καυγᾶ τὸ ζουνάρι της· ἔτσι δὰ ἔπρεπε νὰ κάνῃ γιὰ νὰ βρεθῇ δικαιωμένη! Σὰν εἶδε τὴν Ἀντώναινα στήριξε τὸ χέρι στὴ μέση της, τούρλωσε τὴν κοιλάρα της, τὴν ἀγριοκοίταξε καὶ τῆς φώναξε ἄγρια καὶ βροντερά.

—Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, Ἀντώναινα, πρέπει, τέλος πάντων, νὰ μοῦ δώσῃς μιὰ ἐξήγηση, γιατὶ πάει τὸ μυαλό μου νὰ φύγῃ...

—Κι ἐγώ, Μιχάλαινα ἐρχόμανε νὰ σοῦ πῶ...

—Εἶμαι μάνα καὶ τὰ κορίτσια μου ἂν εἶνε φτωχὰ εἶνε ὅμως μοσχαναύρεμμένα!

—Καὶ ποιὸς σοῦ τὰ κατηγόρησε, κυρά μου, κι ἔρχεσαι νὰ μοῦ λαλήσῃς σὰν πετεινάρι; κι ἂν εἶναι καλὰ τὰ κορίτσια σου, κι ἐμένα ὁ γιός μου εἶναι μοναχόπαιδο κε ἔχει, δόξα τῷ Θεῷ, καὶ τὸ δικό του! Κι' ἂν ἐρχόνταν τὰ κορίτσια σου...

—Τιμὴ σοῦ φέρνανε, κυρά μου, κι ἂν δὲν τὸ παραδεχτῆς θὰ ῥίξῃ φωτιὰ ὁ Θεὸς νὰ σὲ κάψῃ! Κι ἂν ἔχῃ ὁ γιός σου τὸ δικό του καὶ τὰ κορίτσια μου τὸ ἔχουνε, δὲν κρύβεται κανένας πίσ' ἀπ' τὸ δαχτυλό του!

—Μωρὴ ποιὸς σ' ἀρώτησε, φώναξε ἡ Ἀντώναινα, μὲ φωνὴ μισοπνιγμένη ἀπ' τὸ κακό της, ἂν τὄχουν τὸ δικό τους οἱ κόρες σου, μπᾶς καὶ θὰ γενοῦμε συμπεθέροι; μωρὴ ἄνοιξα τὸ σπίτι μου κι τὶς δέχτηκα καὶ τὶς ξεστράβωσα γιὰ νὰ μοῦ βγάλουνε τὸ μάτι; μωρὴ μπᾶς καὶ τὄπαθα σὰν ἐκεινὸ ποῦ ζέστανε τὸ φείδι ὡς ποῦ τὸν ἔφαγε;

—Μωρὴ καὶ μωρή, μῶρα καὶ κασίδα νὰ σοῦρθῃ, ξετσίπωτη, γεβεντισμένη! Κακομοῖρα ντρέπομαι τὸν κόσμο, ἀλλοιῶς θὰ σὲ μάθαινα γὼ νὰ μιλᾷς, ποῦ καμαρώνεις κι ὅλας πῶς ἔχεις ἄντρα π ε ρ ὶ δ ι ὰ γ ρ α μ μ ά τ ο υ!

Εἶπε ἡ Μιχάλαινα καὶ τῆς γύρισε τὶς πλάτες μὲ καταφρόνια, θέλοντας ἔτσι νὰ δείξῃ πῶς εἶναι καλλίτερή της στὸ φέρσιμο! Ἡ Ἀντώναινα γιὰ μιὰ στιγμὴ ἔμειν' ἄλαλη,

ΨΥΧΑΡΗ

ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΝΟΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥ ΡΟΜΠΙΝΣΩΝΑ *)

Τέτοια πάθαινε κι ὁ Γιάννης. Μάλιστα, γιὰ νὰ ποῦμε τὸ πιὸ περίεργο, ἡ ἀληθινή του τώρα ἡ μοναξιὰ εἶτανε ποῦ δὲν εἶτανε πιὰ μόνος. Ἔννοιωθε τὴ μοναξιά του μὲ δύναμη περισσότερη καὶ μὲ περισσότερο πόνο, ἡ μεσομοναξιά του τὸν τρόμαζε πιὸ πολύ, ἀφότου βρῆκε τὴν κόρη στὸ γιαλό, ἀφότου μποροῦσε νὰ συγκρίνῃ, ἀφότου ἔβλεπε τὴ διαφορά. Καταλάβαινε στὰ γεμάτα καὶ τὸ καταλάβαινε ἀπὸ τὰ παραμικρά, τί κατάντησε ὁ ἴδιος τόσα χρόνια, τί ἄγριος ποῦ εἶχε γίνη. Κι ἀφτὸ τὸν ἔπληχτε. Ὁ κοινωνικός ὁ ἄθρωπος, ὁ κοινωνικός του ὁ καθρέφτης εἶταν ἡ Μυριέλλα· κοίταζε τὸν καθρέφτη κι ἀποροῦσε μὲ τὴν ἀπομόνωσή του, καὶ τοῦ ἐρχότανε συνάμα σὰ νὰ θώρκε στὸν καθρέφτη μέσα, τὴν κοινωνία ὅλη. Κι ὅσο θώρκε τὴν κοινωνία, ἄλλο τόσο καταλάβαινε τὴ μοναξιὰ τὴ δική του.

Ἔτσι ἄλλαξε λίγο λίγο κ' ἡ καρδιά του. Ἂν καὶ θύμωσε τότες στὸ λουτρὸ ἡ Μυριέλλα μὲ τὸ Γιάννη, τὸ φέρσιμο του ἐκεῖνο ἐμεῖς πρέπει νὰ ποῦμε πῶς ἔδειχνε πιὸ μαλακιά, σὰν ξεστενεμένη ἀγριάδα, ὥς καὶ περισσότερη συμπεριφορά. Κοντά της νὰ σταθῇ, δὲν τἀποκότησε. Ἀπὸ μακριὰ μάλιστα ποῦ τὴν κοίταξε, κοντὰ σὰ νὰ κρυβότανε. Τώρα τὸν ἔπαιρνε κ' ἡ ντροπή. Ὁ μισεμός τὸν ἀπόσωσε. Ἡ γλυκειὰ ἡ μελαχολία, ποῦ εἶναι ἡ μάννα, ποῦ εἶναι κάποτε κ' ἡ φόνισσα τῆς ἀγάπης, ἡ μελαχολία σιγὰ σιγὰ τοῦ γλύκαινε τὰ σπλάχνα. Τοῦ τὴν ἔφερνε ὁ χωρισμός, καὶ γιὰ τοῦτο, ὕστερις ἀπὸ τὸν ἔρωτα τὸ σαρκικό, στὸ στῆθος του μέσα, ὅπως καὶ στὸ ἀθρώπινο στῆθος, ποῦ εἶταν ἄγριο κι ἀφτὸ στὴν ἀρχή, γεννιούντανε ἡ καρδιακή, γεννιοῦνταν ἡ τρυφερόκαρδη Ἀγάπη.

Μὰ μήπως ἔπαψε ποτέ της ἀφτὴ νὰ τρέμῃ μέσαθέ του; Δὲ λέω τὴν καλοσύνη του γιὰ τὰ ζῶα· λέω καὶ τὴν πρώτη φορὰ ποῦ τράνταξε κάτω στὸν ἄμμο τὴν κοπέλλα καὶ ποῦ φέρθηκε τόσο βάρβαρα. Μόλις ποῦ χόρτασε τὸν ἔρωτά του, καὶ τί γύρεβε; Γύρεβε, τὰ μάτια της νὰνοίξῃ, γύρεβε νὰ τὸν κοιτάξῃ. Πῆς καὶ γύρεβε ὁ Γιάννης, νὰ τὸν κοιτάξῃ κ' ἡ ψυχὴ τῆς Μυριέλλας. Τώρα εἶτανε φυσικὸ νὰ γυρέβῃ πιὰ καὶ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ, ἀφοῦ δὲν τέλειωσε πιά, καὶ τὴν ἀγάπαε μὲ τὴν καρδιά του. Ἡ καρδιὰ ἡ δική της, τὰ μάτια της, τὸ χαμόγελό της, τὸ ὕφος της, ὅλο της τὸ εἶναι, ἀχ! κ' ἡ λαλιά της, εἶτανε ἡ συντροφιά του ἡ ἀληθινή. Θυμοῦνταν κάθε κίνημά της κ' ἤθελε νὰ τὸ κάμῃ τὸ ἴδιο κι ἀφτός. Ἤθελε σ' ὅ,τι μποροῦσε νὰ τῆς μοιάξῃ. Πολεμοῦσε νὰ ξανακαπῇ τὰ λόγια ποῦ τοῦλεγε, καὶ σὰν τονὲ μάλλωνε ἀκόμα. Πολεμοῦσε νὰ φέρνεται πάντα μὲ τρόπο ποῦ νὰ μὴ θυμώνῃ, πολεμοῦσε, ἀφοῦ ἔτσι τῆς ἄρεζε, νὰ γίνῃ σὰν κι ἀφτῆνε, κι ἀλήθεια, μὲ τὸ πολέμα καὶ πολέμα, ἄρχιζε ὁ Γιάννης νὰ γίνεται ἀθῶος, νὰ γίνεται σὰν τὸ παιδί, ἀφτὸς ὁ ἴδιος ποῦ τὴν πρώτη μέρα τὴν ἄρπαξε ἀπότροπα σὰν τὸ ζῶ.

Μυστήριο τρομαχτικὸ τῆς Ἀγάπης, ποῦ τυχαίνει καὶ ξεχνᾷ ὡς τὴν πηγή της, ὡς τὴ σάρκα, καὶ ποῦ θέλει τὴν ψυχή! Γιατὶ νὰ τὴ θελῇ; Γιατὶ τάχα ἡ σάρκα νὰ μὴν τῆς φτάνῃ, ποῦ χωρὶς τὴ σάρκα ὕπαρξη δὲ θὰ εἶχε ἡ ἀθρώπινη ἀγάπη; Βέβαια γιατὶ ὁ ἄθρωπος εἶναι ἕνας, γιατὶ ἔχει καὶ ψυχὴ καὶ σάρκα, γιατὶ δὲ χωρίζουνται μέσα του τὰ δυό, καὶ γιατὶ ἀγάπη δὲν εἶναι ἡ ἀγάπη ποῦ γυρέβει τὴ σάρκα μονάχα ἢ μονάχα τὴν ψυχή· τὸ ἕνα πλάσμα στὴν ἀγάπη ζητάει νὰ χαρῇ ἀλάκαιρο τὸ ἄλλο. Τότες εἶναι τὸ συντρόφιασμα σωστό, κ' ἔτσι ποθοῦσε ὁ Γιάννης τὴ Μυριέλλα.

Ὧρες καὶ μέρες χαρισάμενες, ἱστορικὰ χαριτωμένα, ὅταν κάθουνταν ὁ καθένας στὴ μοναξιά του, καὶ κατόπι, ὅταν ἔσμιξαν κ' οἱ δυό τους! Πρᾶμα δὲν εἶτανε ποῦ νὰ μὴν τὸ κάμῃ ὁ Γιάννης, γιὰ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ ἐκείνη. Μὰ ὁ δύστυχος δὲν ἤξερε καὶ τί νὰ κάμῃ, μόνο ποῦ ἀπόφεβγε, ὅσο κι ἂν τὸν τραβοῦσε, νἀνταμωθῇ μὲ τὴ Μυριέλλα. Ποῦ νὰ λογαριάζῃ ἀφτὸς πόσο βαστᾷ ἕνας μήνας, ἀφοῦ τὸν ἐξῶριζε γιὰ μήνα; Πρόσμενε. Ἴσως πρόσμενε κ' ἡ κόρη.

Ἀλήθεια, γιὰ νὰ δοῦμε τί γίνουνταν ἡ καημένη στὴν ἀμμουδούλα της ἐκεῖ κάτω. Ἄχ! ἔννοιωθε κι ἀφτὴ μέσα της μοναξιὰ σὰν τὸ Γιάννη, καὶ μάλιστα γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους. Καθρέφτης κι ἀφτηνῆς εἶτανε ὁ Γιάννης· ἔβλεπε στὴ συντροφιά του πόσα τοῦ λείπανε, ποῦ τὰ εἶχε σονηθισμένα στὴν ἀθρώπινη κοινωνία. Δὲν τἄβρισκε, ἀπελπιζότανε καὶ καταλάβαινε τὴν ἀπομόνωση τὴν τρομερή. Ταράχτηκε πιὸ πολὺ ἀκόμα, σὰν ξαναρχίσε ὁ Γιάννης τὰ δικά του. Τῆς ἔδινε σιχαμὸ καὶ φόβο συνάμα. Εἶτανε πολὺ νέα ἡ Μυριέλλα κι ἀπὸ φυσικό της, ἂν καὶ μαθημένη νὰ ζῇ σὲ καράβι μὲ ναύφτες, δὲν τῆς ἀρέζανε διόλου κάτι λόγια, κάτι ἀντρήσια καμώματα· πιὸ πικρὰ τὴν πρόσβαλε λοιπὸν τὸ ὑστερνὸ φέρσιμο τοῦ Γιάννη.

Ὅταν ἔφυγε, ἀναστέναξε. Λυπημένη, δυστυχισμένη, μὰ τοὐλάχιστο ἥσυχη. Γλύτωσε ἀπὸ τὸ σύντροφό της. Ἡ Μυριέλλα ὅμως δὲν ὑποψιαζότανε τί θὰ πῇ μοναξιά. Εἴδαμε τί τοῦ κόστισε τοῦ Γιάννη ὥστε νὰ συνηθίσῃ στὴ Σάντα Κλάρα, ποῦ δὲ συνήθισε καὶ ποτέ του. Τώρα εἶχε τὰ ζῶα του, τὶς δουλειές του, τὸ σπιτικό του, ποῦ νὰ ποῦμε, καὶ τοὺς σπιτικούς του. Ἄλλο γι' ἀφτόνε ἡ μοναξιὰ κι ἄλλο γιὰ τὴ Μυριέλλα. Τῆς φάνηκε φρίκη σωστή. Νόμισε τὴν πρώτη καὶ τὴ δέφτερη μέρα, πῶς δὲ θὰ τὴν ἄκουε καὶ θὰ ξαναζύγωνε. Δηλαδή, σκοπὸ νὰ εἶχε ὁ Γιάννης νὰ τὴν παιδέψῃ—καὶ τέτοιος δὲν εἶταν ὁ σκοπός του—ἀλλιῶς δὲ θἄκανε. Καταλαβε ἡ Μυριέλλα τί θὰ πῇ νὰ βλέπῃς μπροστά σου ὅλη μέρα τὴν ἀπεραντοσύνη τῆς θάλασσας καὶ τοῦρανοῦ, καὶ τὴ νύχτα νὰ θαῤῥῇς πῶς βουλιάζεις στὸ βυθό τους. Τί σκουπίδι ποῦ μοιάζει ὁ ἄθρωπος τότες καὶ τὶ σκουπίδι ψυχοδαρμένο!

Τὴν πέμτη μέρα ἡ Μυριέλλα, γιὰ νὰ θυμηθῇ τὸ λογαριασμό, χάραξε στὸν ἄμμο ἀράδα ἀράδα πέντε ψιλὲς γραμμοῦλες, καὶ κάθε μέρα κατοπινή, χάραζε ἀπὸ μιά. Σὰ γίνανε ἄλλες πέντε, δὲν ἤθελε νὰ τὸ πιστέψῃ πῶς περάσανε μονάχα δέκα μέρες ὅλες μαζί, κι ἀφτὴ τὸν ἔδιωξε γιὰ μήνα! Αἰώνας τί θὰ πῇ, τώρα τὄνοιωθε. Ἡ βαριομάρα, ἡ σταναχώρια, ἡ μακριάδα ἡ ἀπελπιστικὴ κ' ἡ παντοτεινιὰ μιανῆς καὶ μόνης μέρας, τῆς φανέρωναν τὴν καταστρεφτική, τὴν ἀπίστεφτη δύναμή τους. Ἡ λαχτάρα της εἶτανε νὰ δῇ, κ' ἡ παρηγοριά της εἶτανε σὰν ἔβλεπε πρωὶ πρωὶ τὸ κλαρὶ νὰ κατεβαίνῃ ἀπὸ κεῖ ἀπάνω ἀψηλά, φορτωμένο, ζωντανό. Θαῤῥοῦσε ὁ Γιάννης πῶς κοιμοῦνταν ἡ Μυριέλλα, ἐνῶ ἀφτὴ πίτηδες ξυπνοῦσε, γιὰ νὰ νοιώσῃ ἄθρωπο στὴ μοναξιά της.

Ἕνα πρωὶ μάλιστα, τσιτώθηκε στὰ ποδαράκια της, νὰ κοιτάξῃ ἂν εἶναι κι ὁ Γιάννης ἀπὸ κειδά. Δὲ φαινότανε τίποτα μήτε κανείς. Ἀφοῦ δὲ φαινότανε ὁ Γιάννης, συλλογίστηκε τὸ κορίτσι, ἀφτὸ σήμαινε πῶς με-

---

Κοίτταξε τὰ φύλλα 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106 καὶ 107.

σαστισμένη, σὰν παράλυτη, μὰ ὕστερα, σὰν τὴ φωτιὰ ποῦ ξανακορώνει στοῦ βορριᾶ τὸ φύσημα, χύμησε ἀπάνω της καὶ τὴν ἄρπαξε ἀπ' τὸ μανίκι καὶ τὴν τραβοῦσε, ξεφωνῶντας σὰν τρελλή:

—Ποῦ πᾷς, μωρή, χωρὶς νὰ μοῦ δώσῃς λόγο; ποῦ πᾶνε τὰ κορίτσια σου μὲ τὸ γιό μου μέσ' στ' ἀμάξι; ποιὰ νοικοκυρὰ γυναῖκα τέτοιο πρᾶμα θὰ τὸ δεχότανε; ποῦ πᾶνε, μωρὴ ξεμαυλίστρα;.

—Ἐγὼ ξεμαυλίστρα, μωρὴ παλιογυναίκα;

Μονομιᾶς ξεπετάχτηκε ἡ Μιχάλαινα ἀγριεμμένη, σὰν τὴ γάτα ποῦ τῆς πάτησαν τὴν οὐρά της. Δὲ βρίζει πιά, δὲν ξεφωνᾷ, πνίγετ' ἡ φωνὴ βραχνὴ στὸ λαρύγγι της. Ρίχτηκε σὰν τὴ λάμια στὴν Ἀντώναινα καὶ ἁρπάχνοντας τὴν μακρτά της κοτσίδα, τὴν ὁμορφοχτενισμένη καὶ στριφογυρισμένη στὸ μαντίλι τὸ γιορτερό, τῆς ἔδειξε, μιὰ χαρά, πῶς δὲν εἶνε ξεμαυλίστρα, μὰ ξεμαλλίστρα φοβερή...—Ἀ ἄ ἄ! προφτάξτε, χριστιανοί, γλυτῶστέ με, γλυτῶστέ με, ἀπ' τὴν κακούργα! ἀπ' τὴ φόνισσα!... Σηκώθηκε ἡ γειτονιὰ στὸ πόδι ἀπ' τὶς φωνάρες τῆς Ἀντώναινας, ποῦδειξε ἡ δόλια πῶς μοναχὰ στὴ γλῶσσά της εἶχε τὸν κεραυνό, μὰ ὄχι καὶ στὰ χέρια! Καλὰ ποῦ βρέθηκε σιμὰ ἡ Μαργαρώ, ἡ ἀντρογυναικάρα, κι ὁ γύφτος, ὁ Ἀργύρης ἀπ' τὸ ἀντικρινὸ σιδεράδικο, ἀλλιῶς ὁ Θεὸς ἤξερε ποῦ μποροῦσε ὁ καυγᾶς νὰ φθάσῃ! Ἔτσι καὶ τὰ δόντια τῆς Ἀντώναινας καὶ ἡ μύτη καὶ τὰ μάτια μείνανε στὸν τόπο τους, γυάλισε ὅμως κι ἄστραψε τὸ δόλιο της τὸ καύκαλο, σὰν νὰ τὸ ῥήμαξε κακιὰ φυλλοξέρα. Ἔμεινε τὸ πιότερο τῆς κοτσίδας στὰ χέρια τοῦ ὀχτροῦ, ποῦ εὐχαριστημένος ἀπ' τὸ λάφυρο ἔννοιωσε πῶς ἦταν καιρὸς νὰ κάνῃ κανονικιὰ ὑποχώρηση, σὰν ἐπιστήμονας τῆς ἐποχῆς πολεμάρχος. Τότες δὰ κόπιασε λαχανιασμένος κι ὁ κὺρ Ἀντώνης, μὲ τὴν πετσέτα ἀκόμα στὸ λαιμό του κι ἕνα πειρούνι στὸ χέρι, μὰ δὲν πρόφθασε τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὸν πόλεμο, παρὰ δέκα...φάσκελα ποῦδινε πίσω της ἡ Μιχάλαινα, τὴν ὕστερη, νὰ ποῦμε, κανονιά της! Ἔτσι δὲν βρῆκε καιρὸ ὁ ῥ ή τ ο ρ α ς νὰ χώσῃ τὸ πειρούνι του σ' ἀνθρωπινὸ κρέας, μὰ παρηγορήθηκε στὴ σκέψη πῶς θὰ ξεθυμάνῃ τὸ βράδυ στὸ γιό του.—Ἂς ἔρθῃ σπίτι ὁ παραλυμένος, φώναξε, καὶ θὰ τοῦ δείξω γὼ πόσ' ἀπίδια βάνει ὁ σάκκος! Κανένας τότες, μὰ κανένας, νὰ μή με ζυγώσῃ, γιατὶ θὰ γείνω θερίο ἀνήμερο! Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ δείρουνε τὴ μάνα του γιὰ τὰ μοῦτρα του! Ἂς ἔρθῃ τὸ βράδυ καὶ βλέπομε...

Τὸ κακὸ ἦτανε ποῦ ἦρθε τὸ βράδυ, μὰ ὁ μοναχογιὸς ἦταν ἄφαντος. Κάτσανε στὸ τραπέζι ἀνόρεχτα, ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ περιμένοντάς τονε, μὰ χίλιες κακὲς ὑποψίες τοὺς τυραννούσανε καὶ μπουκιὰ δὲν πήγαινε κάτω. Ἡ δύστυχη μάλιστα ἡ Ἀντώναινα, μὲ τὰ θολὰ καὶ βουρκωμένα μάτια της, μὲ τὸ τσουγγρανισμένο μοῦτρό της καὶ τὸ μαδημένο κεφάλι, ποῦ πονοῦσε ὅπου κι ἂν τἄγγιζε, ἀληθινὰ ἦταν ἀξολύπητη!—Μήν κάνῃς ἔτσι, βρὲ γυναῖκα, τῆς ἔλεγε ὁ κὺρ Ἀνώνης γιὰ παρηγοριά, δὲν εἶνε μικρὸ παιδὶ νὰ χαθῇ, κοτζὰμ κρεμανταλᾶς ἴσα μ' ἐκεῖ πάνω! Ἐπίτηδες θὰ τὸ κάνῃ ὁ κατεργάρης, γιὰ ποινή μας, σὰν τονὲ δείραμε· μήγαρις δὲν τὄπε τὸ πρωί, πῶς θὰ μᾶς κάνῃ νὰ μετανοιώσωμε; —Βρὲ τί νὰ ἡσυχάσω καὶ νὰ ξεσυχάσω, καϋμένε ἄντρα, ποῦ τὸ μυαλό μου ξεβιδώθηκε καὶ πάει! Ὁ Θεὸς νὰ μὲ βγάλῃ ψεύτρα, μὰ κάτι κακὸ μᾶς ἑτοιμάζεται, τὸ βλέπω ὁλοφάνερο, μ' ὅλες σου τὶς παρηγόριες· δὲν γελιέται ποτὲ ἡ μάνα καὶ ξέρε το!

Δὲν εἶχε τελειώσει ἀκόμα τὸ λόγο της, ὅταν ἦρθε τρεχάτη ἡ Μαργαρὼ νὰ φέρῃ τὴν εἴδησῃ πῶς ὁ Μιχάλης νωρὶς νωρὶς σφάλησε τὸ μαγαζί του καὶ τὄστριψε μ' ὅλη του τὴ φαμίλλια. Αὐτὸ ἤτανε ἄλλο ἕν' ἀγκάθι γιὰ τὴν Ἀντώναινα. Θέλοντας καὶ μὴ ἀναγκάσθηκε ὁ δόλιος της ὁ ἄντρας νὰ πάρῃ τοὺς δρόμους, γιὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ἀστυνομία καὶ τὴ χωροφυλακή πῶς χάθηκε ὁ γιός του καὶ πιθανὸ νὰ κρυφοπαντρεύεται μὲ τοῦ τάδε τὴν κόρη. Ἀφ' οὗ ὧρες ὁλόκληρες γύριζε ἄδικα, χωρὶς νὰ μάθῃ τίποτε καινούριο, ἦρθε στὸ σπίτι του μισάρρωστος, κουτσαίνοντας ἀπ' τὸν κόπο καὶ μουσκεμένος στὸν ἵδρωτα. Ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ, μὰ καὶ στὸν ὕπνο ἀπ' ὀνείρατα τυραννήθηκε, ὀνείρατα τρομαχτικά, μπερδεμένα, ποῦ τὸν κάνανε νὰ φωνάζῃ ἄγρια, σὰν νὰ τὸν πνίγανε! Φτάνει νὰ σᾶς πῶ πῶς ἔβλεπε τὸ γιό του παντρεμένο μὲ δέκα—δώδεκα γυναῖκες παράξενες, ἄλλες νηὲς ἄλλες γρηές, ποῦ μὲ ξύλα καὶ μὲ πέτραις κι ἅρματα ἐρχόντανε νὰ τοὺς πετσοκόψουν, κι αὐτόνα καὶ τὴ γυναῖκα του! Σὰν ξύπνησε, κακὰ

τάνοιωνε, κι ἀφοῦ μετάνοιωνε, γιατί νὰ μὴν τονὲ φωνάξῃ; Ὡςτόσο καρτέρεψε ἀκόμα. Μὰ τὸ φταίξιμό του, σὰ νὰ τἀποξεχνοῦσε. Εἶναι ἡ Δημιουργία τόσο πελώρια καὶ τόσο ἀτέλειωτη, τόσο τρομαχτικιά ἡ ἀτελειωσιά της, ποῦ χάνεται μέσα ὁ ἄθρωπος, καὶ ποῦ σὰν τιποτένια μᾶς ἔρχουνται, μπρὸς στὴν πλάση τὴν αἰώνια, τὰ μικροκαμώματά του.

Στὸ πέλαγος ποῦ βρίσκουνταν ἡ Μυριέλλα, εἶχε ἀνάγκη νὰ πιάσῃ χέρι. Χέρι ἄλλο δὲν εἴτανε παρὰ τοῦ Γιάννη. Θυμήθηκε τὴν περιποίηση, τὴν ἔννοια του μήπως στερηθῇ τιποτις ἐκείνη, τὴν καθεμερνὴ τὴ φροντισιά του, κ' ἡ καρδούλα της σὰ νὰ τρυφέραινε. Μὲ τὴ χαριτωμένη τὴ φαντασία, μὲ τὴν παιχνιδιάρικη τὴν ξυπνάδα της, στοχάστηκε κανέναν τρόπο, νὰ τοῦ δώσῃ νὰ καταλάβῃ, πῶς βέβαια καὶ δὲν τονὲ φώναζε, προτοῦ ἡ διορία περάσῃ, μὰ πῶς ἐκεῖ κάπου εἴτανε καὶ τοῦ λόγου της. Μιὰ μέρα τοῦ ἔπλεξε στεφάνι ἀπὸ κεῖνα ποῦ ἔπλεκε γιὰ τὸν ἑαυτό της, τὸ ἔδεσε στὴν ἄκρη τοῦ κλαριοῦ, γιὰ νὰ τὸ βρῇ, σὰν ἔρθῃ καὶ τὸ σηκώσῃ.

Τοῦ κάκου.

Τὴν ἀβριανή, κατέβηκε ὡς τἀκρογιάλι, πῆγε στὸ μέρος ποῦ στριβει ὁ βράχος προς τὰ μέσα, πρόβαλε λιγάκι ἀπάνω μεριά, ἴσα ἴσα τὴν ὥρα ποῦ ὁ Γιάννης τραβοῦσι τὸ κλαρί του, νὰ τὸ φορτώσῃ.

Ἄμα ποῦ τὴν εἶδε, φεβγιό.

Πρόφταξε ὅμως ἡ Μυριέλλα νὰ παρατηρήσῃ, πῶς ὁ σιὸρ Γιάννης φορούσε στὸ λαιμό του τὸ στεφάνι ποῦ τοῦ εἶχε δώσει, καὶ μάλιστα πῶς εἶχε φτειάξει ἀπατός του σωρὸ ἄλλα, καὶ τἄκαμε σουρτοῦκο σωστό, μ' ἕνα κοντὸ παντελόνι, ματάκια μου, κομμένο ἀπὸ κάτ παννιὰ στὸ καράβι παρμένα.

Γέλασε ἡ Μυριέλλα. Ἐννοεῖται, δὲν τοῦ πηγαίνανε σὰν καὶ σ' ἀφτήνε, τὰ λουλούδια.

Τὰ ποδαράκια της ὡςτόσο εἶχανε ματωθῇ στὰ βράχια.

Τὴν ἀκόλουθη μέρα, μὲ τὰ χαράματα, ζύγωσε κάτι πιὸ κοντά. Ἔρχουνταν ὁ φίλος, καὶ πήγαινε πάλε νὰ γυρίσῃ.

—«Γιάννη!»

Ἀχ! ἡ μουσικὴ ἐκείνη τῆς φωνῆς της! Νά, γάλα τοῦ περέχυνε τὶς φλέβες.

—«Τί προστάζεις, ἀφέντισσα;»

—«Τὰ φροῦττα ποῦ μοῦφερες ἐχτὲς δὲν εἴτανε καλά.»

Τάχα!

—«Ἀμέ! Κουτὸς γεννήθηκα, θἀποθάνω κουτός.»

—«Πρόσεχε λοιπὸν ἄλλη φορά.»

—«Νὰ μὴν προσέξω γιὰ σένα; Ἐγὼ τὰ μάτια μου βγάζω»

Καὶ τὰ κατέβασε ἀμέσως.

Εἶδε ὅμως τότε τὰ ποδαράκια της τὰ ματωμένα.

—«Αἷμα! Τί ἔπαθες; Νὰ σοῦ τὰ σφουγγίξω, νὰ σοῦ τὰ γειάνω.»

Κ' ἔτρεχε ὁ κακομοίρης πρὸς τὴ Μυριέλλα.

Γύρισε τὸ κεφάλι της γλυκὰ καὶ τοῦ εἶπε.

—«Ὄχι!

Κ' ἔφυγε στὴν ἀμμουδούλα της.

Τὴν ἄλλη μέρα, πρωΐ πρωΐ, ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ ἀπὸ τὰ βράχια πάνω.

—«Ἀφέντισσα!»

Δὲ φαίνουνταν ὁ Γιάννης, μόνο τῆς ἔκρενε ἀπὸ μακριά.

—«Πάλι ἐσὺ εἶσαι; Βαρέθηκα!»

Δηλαδή, ἄλλο δὲν ἤθελε.

—«Νὰ κοπιάσῃς, σὰν ἀγαπᾷς. Κάτι σοῦ ἔφερα.»

—«Ἄφησέ το κεῖ πάνω· ἔρχουμαι καὶ τὸ παίρνω.»

—«Δὲ γίνεται! Μοναχό του δὲ μνήσκει.»

—«Γιατί;»

Γλύκα τῆς εἴτανε νὰ κουβεντιάζῃ καὶ παράσερνε τὴν κουβέντα.

—«Ἔλα νὰ τὸ δῇς»

—«Ἔρχουμαι. Ἀπὸ μακριὰ ὅμως πάντα.»

Κι ἀνέβηκε πάλε, καὶ πάλε ματωθήκανε τὰ καημένα τὰ ποδαράκια.

Ὁ Γιάννης βαστοῦσε ἀπὸ τὸ λαιμὸ τὴν κατσίκα του τὴν ἀγαπημένη.

—«Ἀφοῦ φοβᾶσαι μόνη μαζί μου, σοῦ ἔφερα συντροφιά.»

Συγκινήθηκε ἡ Μυριέλλα.

Ἦρθε κοντὰ στὸ Γιάννη. Τοῦ πῆρε τὸ χέρι καὶ τοῦ τὄσφιξε.

—«Ὄχι, τώρα δὲ σὲ φοβοῦμαι!»

Ἀνάσαινε ἡ Μασατιέρα ὅλη. Πρώτη φορά, λόγια τῆς ἀγάπης, λόγια ποῦ δὲν εἶταν ἀγάπη ἀκόμη, μὰ ποῦ μέσα τους φτερούγιαζε ἀγάπη ἄδειλη τῆς καρδιᾶς, ἀκουστήκανε στὰ βράχια πέρα πέρα.

Κουβέντιαζαν ὁ Γιάννης κ' ἡ Μυριέλλα ξεθαρρεμένα. Ὁ Γιάννης ἔβλεπε κόρη ἀπαλή, κ' ἡ Μυριέλλα ἔβλεπε ἄθρωπο.

Ἔσκυψε τὸ κορίτσι νὰ χαδέψῃ τὴν κατσίκα. Ἡ κατσίκα, ποῦ εἶταν ἀπὸ τὰ τρυφερούδια της μαθημένη, τῆς ἔγλυψε τὸ πόδι καὶ τῆς ἀποήπιε τὸ αἷμα.

—«Μὲ καίει!», φώναξε ἡ Μυριέλλα.

Κι ἀλήθεια τὸ σάλιο τοῦ ζώου, ποῦ εἶναι βαρί, σὲ τσούζει, προτοῦ σὲ γιατρέψῃ.

—«Τίποτα! Νά, βάλε ἀπάνω στὴν πληγὴ κι ἀφτὰ τὰ βοτάνια, καὶ πέρασε.»

Λέγοντάς το, τῆς τἄδωσε στὸ χέρι καὶ τραβήχτηκε λιγάκι, νὰ σφουγγίξῃ τὰ ποδαράκια της μονάχη.

Γίνουνταν ὁ Γιάννης πάλε μὲ τὴν ἀγάπη τὸ συσταζούμενο καὶ ντροπαλὸ παλληκάρι, ποῦ εἴτανε προτοῦ πατήσῃ στὴ Σάντα Κλάρα.

Μὰ τὴν κατσίκα, δυνατὸ δὲ στάθηκε νὰ τῆς τὴν ἀφήσῃ.

—«Ἀφτὴ χωρὶς ἐμένα δὲν μπορεῖ πιά!»

—«Ἔρχεσαι καὶ τὴ βλέπεις ἐδῶ κάθε μέρα.»

—«Ξεσυνήθισε, ἀφέντισσα, νὰ ζῇ στὰ βουνά. Τώρα τὰ λημέρια μου ξέρει, κ' εἶναι μόνη, λέει, σὰ δὲν εἶμαι καὶ γώ.»

—«Γοῦστο ποῦ τὄχει!»

—«Τί τὰ θές; Ζῶο κι ἀφτή, σὰν καὶ μένα. Εἶναι ὅμως καὶ καλή. Νὰ σοῦ φέρω ἕνα σκυλάκι;»

Τῆς τὄφερε, τῆς ἄρεσε πολύ. Φαίνεται πῶς τοῦ ἄρεσε κ' ἡ Μυριέλλα, γιατὶ ὅλο πηδοῦσε, νὰ τὸ πιάσῃ στὸ χέρι της.

Τὄπιανε καὶ τοῦ μιλαε.

—«Πές μου, ἐσύ. Ὁ ἀφέντης σου εἶναι ζῶο; Εἶναι ζῶο καλό; Παράξενος εἶναι. Ἀφτὸ καταλαβα.»

Ξαφνιάζουνταν τὸ τσαμένο μὲ τὴν ἀθρώπινη φωνή. Πηδοῦσε τὸ σκυλάκι καὶ τὴν κοίταζε στὰ μάτια πολὺ χαδεφτικά.

Μὰ σκυλάκι.

Γοργὰ δὲν περνοῦσανε οἱ ὧρες, ὅσο νόστιμο καὶ νἄτανε. Ἡ Μυριέλλα πάντα μόνη στὸ βραχοπήγαδό της ἐκεῖ κάτω. Ἔρχουνταν ὁ Γιάννης, θὰ μοῦ πῇς. Ἔρχουνταν καὶ βέβαια, ὡςτόσο δὲν ἔμνησκε. Ἀλήθεια ποῦ ὁ περίφημος μήνας ἐξορία εἶχε βασταξει δέκα μέρες. Τί κέρδιζε ὅμως; Ὁ καιρὸς ὁ περισσότερος, μοναξιά.

Τὸ πιὸ ἀξιοσήμειωτο εἶναι καὶ τἀκόλουθο. Ποιὸς ἀπὸ μᾶς στοχάστηκε ποτέ του πῶς ὁ οὐρανὸς δὲν εἶναι θέαμα ποῦ μαγεύει τὰ μάτια τοῦ καθενός; Καὶ μάλιστα ποιὸς δὲν ξέρει γιὰ τὴν ὀμορφάδα τοῦ βενετσιανικου τούρανοῦ; Κι ὅμως ἡ Μυριέλλα, ὅσο μαθημένη κι ἂν εἴτανε νὰ κοιτάζῃ τῆς πατρίδας της τὸν οὐρανό, καταντοῦσε, στὴν ἐρμιά, νὰ μὴν μπορῇ νὰ σηκώνῃ τὰ μάτια. Τὴν τρόμαζε τοῦ θεαμάτου τὸ μεγαλεῖο, ἡ γαλανὴ ἀπειροτοπιά, καὶ τὴ νύχτα, θἀρρεῖε στἀλήθεια πῶς εἴτανε στερέωμα ὁ οὐρανός, ποῦ κατέβαινε κατέβαινε καὶ τὴν καταπλάκωνε, πελώριος, ὁλόμαβρος καὶ βουβός.

Κάλλια, λέει, νἀνεβαίνῃ πὰ στὰ βράχια, νἀκούῃ

καὶ ψυχρά, τὸ πρωΐ, βρῆκε τὴν Ἀντώναινα σὲ κακὴ κατάσταση, μὲ κλάμματα καὶ δαρσίματα, σὰν νἄχανε ξόδια. Ὁ Μιχάλης δὲν ἦρθε ν' ἀνοίξῃ τὸ μαγαζί του, οὔτε κανεὶς ἔμαθε ποῦ βρίσκεται Ὅλ' ἡ μέρα πέρασε ἄπραγη. Τὸ βράδυ, κατὰ τὶς 8 ἢ 9, βούιξε τέλος ἡ γειτονιὰ πῶς ἦρθ' ἡ λυκοφαμελλιὰ τοῦ Μιχάλη καὶ πῶς ἡ κόρη του ἡ Κλειὼ στεφανώθηκε τὸ γιὸ τοῦ Ἀντώνη· ἡ Ἴδια ἡ Μιχάλαινα μοίρασε τὰ κουφέτα, λέγοντας στὶς γειτόνισσες πῶς καλὸ ἤτανε νὰ ἐμποδισθῇ τέτοιος γάμος, μὲ παιδὶ παλαβό, π' ἀκόμα μὲ τὰ γράμματα παιδευότανε, μὰ σὰν δὲν κατορθώθηκε τί νὰ γείνῃ! Ὁ Θεὸς πιὰ νὰ τοὺς βάνῃ γνώση νὰ προκόψουνε! Ὅλ' αὐτὰ τὰ φταίει ἡ Ἀντώναινα, ποῦ μάζευε στὸ σπίτι της τοῦ κόσμου τὰ κορίτσια καὶ τὰ ξελόγιαζε μὲ τὸν κανακάρη της· ἂν πάῃ ὁ γάμος κακά, αὐτὴ ἂς ὄψεται! Ἡ καλόψυχη ἡ Μαργαρὼ δὲν ἄργησε νὰ φέρῃ στὴν Ἀντώναινα τὶς καλὲς αὐτὲς εἴδησες, ποῦ θ' ἄνοιγαν τὴν καρδιά της—Ἤρθανε, γειτόνισσα, φώναξε ἀπὸ τὴ σκάλα λαχανιασμένη, ἤρθανε τὰ σκυλιὰ τ' ἀνήμερα ποῦ πήρανε τὸ παιδὶ στὸ λαιμό τους· Ἔγνοια σου κι ὁ Θεὸς βλέπει τὸ δίκιο, ἀπ' τὸ Θεὸ θὰ τὄβρουνε!—Ἤρθανε, Μαργαρώ μου, ἤρθανε; φέρανε μαζί τους καὶ τὸ γιό μου; ἄχ ἡ σκύλα! μὲ τὰ μάγια μοῦ τὸ λώλανε τὸ παιδάκι μου!—Ὁ γάμος, λέει, ἔγεινε στὴ Σαλαμῖνα, τὴν πατρίδα τοῦ κὺρ Μιχάλη· γιὰ δαῦτο χαθήκανε, σὰν νὰ σχίσθηκε ἡ γῆς καὶ τοὺς κατάπιε! Οἱ νιόπαντροι μεῖναν κεῖ κάτου, ὥς νὰ περάσῃ ἡ μπόρα.—Τώρα θ' ἀρχίσῃ, κυρὰ Μαργαρώ, ἡ μπόρα καὶ οὐαὶ ἐκείνῳ, ὥ τινι ἐπιστήσεται, κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἄριστον, φώναξε ἀπ' τὴ διπλανὴ κάμαρα ὁ Ἀντώνης, ποῦ μὲ τὰ νυχτικά του ἀκόμα πλενότανε—Ἀλήθεια, κὺρ γείτονα, τ' ἀλατιοῦ νὰ τοὺς κάνῃς τοῦ διαόλου τὰ κοθώνια! Ὅλοι σοῦ πήραμε τὸ δίκιο κι ἔγνοια σου.—Ἄκουσέ με, Μαργαρώ, εἶπε ἡ Ἀντώναινα ἀφρισμένη, ἂν εἶσαι πιστὴ φιλενάδα μου κι ἂν φάγαμε ποτὲς μαζὶ ψωμὶ κι ἁλάτι, θἄρθῃς τώρα μαζί μου νὰ πᾶ νὰ τῆς ψάλλω, τῆς βρώμας, τῆς ἀχαΐρευτης, γιὰ νὰ ξεθυμάνω ἀλλιῶς θὰ σκάσω, ἔτσι μὰ τὴ χάρη τῆς Παναγιᾶς! Ἔχω νὰ τὴ λούσω πατόχορφα, τὴ χαμένη, ποῦ σώνει καὶ καλὰ τῆς βουλήθηκε νὰ μοῦ γείνῃ συμπεθέρα! Ὄρσε! μέσ' στὴ μούρη της, τὴ σιχαμένη, ὄρσε! στὰ στραβά της, ποῦ δὲ βλέπανε πῶς ὁ γαμπρὸς δὲν εἶχε μουστάκι!—Καλέ, κὺρ Ἀντώναινα, νὰ σὲ χαρῶ, τί χρειάζεται τὸ μουστάκι, γιὰ νὰ γενῇ κανένας γαμπρός!... Τί χρειάζεται λέει; ἀμή, σὰν δὲν ἔχει, καψερή, τόνε πιάνει, θαρρεῖς, ὁ νόμος τὸ γάμο; μπᾶς καὶ κούκλες θὰ παίξωμε; μὲ χίλια μάγια κι ἂν τὸν ἔχει δεμένο, γὼ θὰ τὰ λύσω καὶ θὰ τὸ δῇς!—Βέβαια! γκρίνιασε κι ὁ Ἀντώνης, χτενίζοντας τὶς λίγες τριχούλες, ποῦ γύρω στόλιζαν τὴ φαλάκρα του. Βέβαια! «Οὔς ἡ Μιχάλαινα παρανόμως συνέζευξε, Ἀντώνης χωριζέτω!»—Ποιός, καλέ, τοὺς ἔζευψε;—Θοῦ, κύριε φυλακὴν τῷ στόματί μου!—Μὰ βέβαια, κατὰ πῶς μοῦ τὰ λέτε, φυλακὴ θὰ τοὺς πᾶνε, κὺρ Ἀντώνη μου. Τέτοια τοὺς πρέπανε κατὰ τὰ ἔργατά τους!—Πᾶμε, Μαργαρώ μου, κι ἔγνοια σου! Πίσω ἡ ἀχλάδα ἔχει τὴν οὐρά, μὰ δὲν τὸ ξέρουνε!

Ἡ Ἀντώναινα δὲν εἶχε τὴν ὑπομονὴ νὰ περιμένῃ τὸν ἀντρούλη της. Ἄπλυτη, ἀχτένιστη, μὲ τὶς τσίμπλες ἀκόμα στὰ μάτια, τυλίχθηκε μ' ἕνα μποξᾶ, ὅπως ὅπως, καὶ πετάχθηκε ὄξω, σὰν θεότρελλη, νὰ κάνῃ δυὸ παραδιῶ τὸν ὀχτρό της, νὰ βγάλῃ ὅπως ἔλεγε, τὸ ἄχτι της! Ὁ ἐχτρὸς εἶχε πάρει, γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο, τὰ μέτρα του. Σφάλησε πάλε τὸ μαγαζί του, ποῦ γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ πρωΐ ἄνοιξε, ἴσα ἴσα γιὰ νὰ διαλαλήσουνε στοὺς γειτόνους τὸ γάμο, καὶ μόνο τὰ παράθυρα τ' ἀπὸ πάνω σπιτιοῦ ἄφησε ἀνοιχτά, δείχνοντας πῶς κἄποιος ἀπὸ μέσα παραμόνευε, νὰ χτυπήσῃ ἂν τοῦ παραμποῦνε στὴ μύτη... Σὰν εἶδε τὸ κλειστὸ μαγαζί ἡ Ἀντώναινα λύσσαξε καὶ χτυπῶντας μὲ πέτρες τὴν πόρτα ἄρχισε, σὰν τρελλή, νὰ ξεφωνίζῃ:

—Μωρὴ γεβεντισμένη, μωρὴ ξελογιάστρα, τοῦ κόσμου δεζίλεμα, τί μοῦ κρύφτηκες, σὰν τὴ χανούμισα, καὶ δὲ φαίνεσαι; Ἔβγα ὄξω, μωρὴ παιδομάζωμα! Πανάθεμά σε, βρῶμα! Γιοῦχα, γιοῦχα, γιοῦχα!

Στὶς φωνὲς τῆς Ἀντώναινας ὅλ' οἱ γειτόνοι σηκωθήκανε στὸ ποδάρι. Βρεθήκανε στὴ στιγμὴ γύρω της ὅλες οἱ ξελεχύστρες, οἱ χασομέρηδες, τὰ μαγκόπαιδα τοῦ δρόμου. Κοντοστάθηκαν οἱ γκλατάδες κ' οἱ μανάβηδες, μὲ τὰ γαϊδούρια τους, καὶ σὲ λίγο σμίξανε τὰ γ ι ο ῦ χ α μὲ βρον-

τὸ Γιάννη ποὺ τῆς δηγοῦνταν κάθε μέρα, τί γινότανε ὁ κόσμος στὰ δικά του τὰ κατατόπια, ὁ κόσμος, δηλαδὴ τὰ ζᾶ του.

—«Ἀμὲ ἡ κατσίκα;»

Σὰ νὰ τὄκανε πίτηδες ἡ Μυριέλλα, πάντα γιὰ τὴν κατσίκα νὰ ρωτᾷ.

Πῶς τὸ βρίσκεις; Ἂν ἄφινε τώρα καὶ τοῦ λόγου της τὰ βουνά, σὰν τὴν κατσίκα, ποῦ νὰ ποῦμε, ἂν πήγαινε κι' ἀφτὴ μὲ τὸ Γιάννη; Πρόφαση γύρεβε τὸ παιδί.

Μὰ ὁ Γιάννης, σὰ νὰ μὴν τἄπαρνε τἀφτί του. Ἡ ἀγάπη τοῦ ἔδωνε μαριολιά, φοβότανε μήπως μ' ἕνα λόγο, μ' ἕνα κίνημα, τὰ λασπώσῃ ὅλα. Τί καλήτερα ἤθελε, τί ζητοῦσε, μιὰ καὶ δὲν τὸν ἔδιωχνε πιὰ τὸ φῶς του, μιὰ καὶ τοῦ συντύχαινε φιλικά;

Ἡ Μυριέλλα πάλε ἤθελε καὶ δὲν ἤθελε. Νὰ τοῦ μπιστερτῇ; Μπορεῖ νὰ μὴν τολμοῦσε ἀκόμα. Ἔπειτα μήπως δὲν ταίριαζε νὰ παρακαλέσῃ ἀφτὸς τὴν ἀρχοντιά της:

Ὑπάρχει, λένε, στὴ Μασσατιέρα, ἕνα φυτό, ποὺ δὲν εἶναι καὶ τίποτις ξεχωριστό, ἂν τὸ κοιτάξῃς, μὰ ποὺ βλασταίνει πολὺ περίεργα. Εἶναι μακρουλὸ καὶ πράσινο πράσινο· τὰ φύλλα του, καμιὰ δεκαριά, δὲν ἀνεβαίνουνε, παρὰ ξαπλώνουνται ἴσια τους κατὰ γῆς, γῦρο στὴν καρδιὰ τοῦ φυτοῦ· πὲς πῶς μοιάζει μὲ ἀστέρι τὸ φυτό, μόνο ποὺ εἶναι τὰ φύλλα του σὰν κολλημένα τὄνα μὲ τἄλλο, κι ὄχι χωρισμένα, ὅπως συνηθίζουμε καὶ παρασταίνουμε τὶς ἀχτίδες τοῦ ἀστεριοῦ.

Ἀφτὸ φυτρώνει ἀνάμεσα σὲ χόρτα πολὺ πιὸ ἀψηλά του. Ἐκεῖ ὅμως ποῦ βγῆ, τοῦ κάκου! Χόρτο δὲν εἶναι, ποὺ ἡ δύναμή του νὰ μὴν τὸ τσακίσῃ. Ὡς καὶ καλαμιὲς στρώννει χάμου γιὰ νὰ ξαπλωθῇ, γιὰ νὰ νικήσῃ, γιὰ νὰ ζήσῃ. Κάποτες περνᾷς στὸν κάμπο, καὶ βλέπεις ἀψηλόχορτα πήχτρα, ποὺ ἀδύνατο νὰ ξεδιακρίνῃς οὔτε τὸ χῶμα ποὺ θρέφει τὴ ρίζα τους. Ἄξαφνα, στὴν πήχτρα μεσα μιὰ τρύπα, σὰ μάτι. Σκύφτεις. Νά σου καὶ τἀστερόφυτο ποὺ πολέμησε, ποὺ τἀρριξε ὅλα κάτω τὰ τριγυρνά του τὰ φυτά, γιὰ νὰ χαρῇ καὶ δάφτο τὴν ὀμορφάδα τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐγὼ λέω σὰ νὰ μοιάζῃ τἀστερόφυτο μὲ τὴν ἀγάπη. Πρᾶμα δὲν εἶναι ποὺ νὰ μὴν τὸ χτυπήσῃ γιὰ νὰ δῇ τὸ φῶς.

Δὲ χρειάστηκε δὰ καὶ τόσο χτύπημα. Ἡ καρδιὰ εἶχε φυτρώσει. Ξαπλώνουνταν τώρα τὰ φύλλα μοναχά τους.

Μιὰ δυὸ κουβέντες ποῦ καὶ ποῦ, δυὸ τρία λόγια.

Ὁ Γιάννης τῆς συχνολαλοῦσε γιὰ τὴν πρασινάδα, τὴν καρπωσιά, τὶς ὡραιότητες τῆς ἀνατολῆς τοῦ Νησιοῦ. Τὸ σκοπό του ὁ φίλος. Μά, ἐδῶ κ' ἕνας μήνας, ὁ φίλος σὰ συλλογισμένος. Ἔρχουνταν, ἔμνησκε λίγη ὥρα, κ' ἔφεβγε. Κάτι θὰ τοίμαζε, κάτι θὰ σκάρωνε ὁ σιὸρ Γιάννης, ποὺ δὲν ἤθελε νὰ τὸ πῇ. Τὰ μασοῦσε, μισὰ μισὰ τἄλεγε. Τοῦ καθόντανε, φαίνεται, στὸ λαιμό.

—«Βρῆκα, λέει, κάτι πράματα ἐκειπέρα στὸ καράβι! Νὰ τἄβλεπες!..»

—«Ἄχ! ἀλήθεια τί πράματα;»

—«Καὶ τί δὲν ἔχει; Νά, ξύλα, τραβες, δοκάρια, κάγκελλα, κάγκελλα σωστά, καὶ μάλιστα μιὰ κλειδαριά, τόση, μὲ τὸ κλειδί της! Ναίσκε, μὲ τὸ κλειδί, Σίδερο ποὺ δὲ σπᾷ. Θάματα, καλέ!»

Τί θάματα εἴτανε ἀφτά, ἡ Μυριέλλα δὲν μποροῦσε νὰ τὸ νοιώσῃ. Κάφρας δὲν εἴτανε τὸ κορίτσι.

—«Καὶ τί τὰ κάνεις τόσα θάματα;

—«Αἴ! νά, τὰ κάνω...»

Καὶ τίποτις ἄλλο.

Ἔπειτα μίλησε γιὰ τὴν πρύμη τοῦ καραβιοῦ.

—«Τὴν ἀδειάζεις, λέει, τὴν τραβᾷς γιαλό γιαλό, τὴ φέρνεις ὅπου ἀγαπᾷς, ἡ Μασσατιέρα εἶναι μεγάλη, μποεῖ καὶ δῶ νὰ μείνῃ, καὶ παρέκει νὰ τὴν πάς.»

—«Τί καταλαβαίνεις νὰ κουβαλῆς τώρα καὶ πρύμη;»

—«Τί καταλαβα; Γιὰ συλλογίσου πῶς ὀτάνει νὰ τὴ βάλῃς ἀνάποδα, καὶ γίνεται σπίτι περίφημο, μὲ πόρτα σιδερένια, μὲ κάγκελλα, μὲ κλειδαριά, μὲ κλειδί.. Καλέ, εἶναι θάματα, σοῦ λέω»

—«Λοιπόν, καὶ παλάτι γυρέβεις; Τὴ σπηλιά σου τὴ βαρέθηκες;»

—«Ἐγώ, καὶ τρύπα νἄναι καλά.. Ξέρω καὶ γώ; Νάφτης εἶμαι· τέτοιο σπίτι στοχάστηκα, ἕνα καράβι.»

—«Τὄχεις ἕτοιμο κιόλας;»

—«Κάτω εἶναι, στὰ λημέρια μου.»

—«Καὶ τί θὰ τὸ κάμῃς;»

—«Ἀφέντισσα, τυραγνιοῦμαι ποὺ σὲ βλέπω νὰ κάθεσαι στὰ βράχια ἐδῶ. Ἂν ἀλλάξῃς γνώμη καμιὰ μέρα, νά, τὸ καράβι τὸ στήνουμε ὅπου θές... Ἔχεις καὶ κλειδαριά, νὰ φυλάγεσαι ἀπὸ ἄθρωπο... κι ἀπὸ ζῶο, ἀφοῦ ἀλλιῶς δὲν πιστέβεις...»

Λίγωσε ἡ καρδιά της.

Τὄλεγε ὁ Γιάννης τόσο ταπεινά, μὲ φωνὴ τρεμάμενη, μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα, ποὺ τοῦ κάνει ἀμέσως ἡ Μυριέλλα.

—«Νὰ μὲ πᾶς ἐκεῖ ποὺ εἶναι, νὰ τὸ δῶ!»

—«Νὰ τὸ δῇς ἀφέντισσα, δὲν εἶναι μικρὴ δουλειά. Ἔχουμε τέσσερεις ὧρες δρόμο, πὲς τέσσερεις μέρες γιὰ λόγου σου, κι ὅλο πέτρα»

—«Μπά! Τί πειράζει; Καὶ γὼ εἶμαι ναύφτης.»

(ἀκολουθεῖ)

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Μὲ μεγάλη ἐπιτυχία παίχτηκε ἡ Ζακυνθιανογραφία τοῦ κ. Ξενόπουλου στὴ «Ν. Σκηνή».

—Ὁ τίτλος της εἶναι τὸ «μυστικὸ τῆς κοντέσσας Βαλέραινας» καὶ κατορθώσαμε νὰ τὸ μάθουμε αὐτὸ τὸ μ υ σ τ ι κ ό.

— Λοιπὸν τὸ «μυστικὸ τῆς κοντέσσας Βαλέραινας» εἶναι πώς ὁ κ. Ξενόπουλος ξανάκλεψε τὸν Ἴψεν, ἂν κι ὁ θ ε α τ ή ς στὸ «Ν. Ἄστυ» μᾶς ἐβεβαίωσε πὼς σ' αὐτὴ τὴν ἐπιχείρηση ἀνακατώθηκε κι ὁ Καπύς.

— Στὴν ἀποψινὴ γιορτὴ τοῦ Φαλήρου γιὰ τὸν στόλο μας δὲν μποροῦσε παρὰ νἆναι μέσα καὶ κανένα μέλος τῆς μακαρίτισσας «Ἑταιρίας τῶν ἐορτῶν».

— Ἄλλος ἀπὸ τὸν κ. Σαουνάτσο δὲν ἔκανε γιὰ αὐτὴ τὴ δουλειά. ἀφοῦ μάλιστα πρόκειται γιὰ θ α λ ά σ σ ω μ α, δηλαδὴ νὰ εἰποῦμε, ἀφοῦ πρόκειται ἡ γιορτὴ νὰ γίνῃ στὴ θάλασσα.

— Πάλι καλὰ ἀφοῦ ὁ λοχαγὸς κ. Λοῦρος βρέθηκε πὼς εἶναι ἔνοχος γιὰ τὴν αὐτοκτονία τοῦ δυστυχισμένου στρατιώτη τοῦ Ραγούση.

— Νὰ δοῦμε τώρα ἂν θὰ μποῦν κατὰ μέρος τὰ μέσα καὶ οἱ συμπάθειες, κι οἱ στρατοδίκες θὰ ξεχάσουν πὼς εἶναι στρατοδίκες καὶ θὰ δικάσουν σὰν ἄνθρωποι δίκαιοι.

— Ξεχάσαμε νὰ εὐχαριστήσουμε τὸ «Ν. Ἄστυ» ποὺ τόσα καλὰ λόγια ἔγραψε τὴν περασμένη βδομάδα γιὰ τὸν καινούριο συνεργάτη μας κ. Λέαντρο Κ. Παλαμᾶ καὶ γιὰ τὸ ὄμορφο ποιηματάκι του «Τὰ μάτια» ποὺ τὸ ξαναδημοσίεψε κιόλας.

— Νὰ ποὺ τὸ κάνουμε τώρα, καὶ μὲ μεγάλη μας εὐχαρίστηση μάλιστα, ἀνομολογώντας πὼς ὁ κ. Κακλαμάνος ἔχει τὸ μοναδικὸ χάρισμα, ποὺ δὲν τὄχουν οἱ ἄλλοι συνάδερφοί του, νἀναγνωρίζῃ τὸ καλὸ καὶ νὰ τὸ φωνάζῃ.

— Ὁ κ. Δεληγιάννης ταξιδεύει στὴν Εὐρώπη.

—Ἀπόδειξη πὼς δὲ θὰ διαλυθῇ τὸ χυνόπωρο ἡ Βουλή γιατὶ τότε ὁ μπάρμπας θὰ ταξίδευε στὴν Ἑλλάδα.

— Ὁ κ. Δεληγιάννης, λένε οἱ φίλοι του, θὰ «μεριμνήσῃ» στὸ ταξίδι του καὶ γιὰ τὴν Μακεδονία, γιατὶ ὁ χριστιανὸς δὲν τὴν ξεχνάει οὔτε στὸν ὕπνο του.

— Μονάχα ὅταν εἶναι πρωθυπουργὸς δὲν τὴν θυμᾶται καθόλου.

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ
ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
ΔΕΧΕΤΑΙ 3—5 Μ. Μ.
76—Ὁδὸς Ἀκαδημίας—76

τερὰ γκαρίσματα! Βάλε τὰ γέλοια, τὰ παλαμάκια, τὸ σαματᾶ τῶν παλιοτενεκέδωνε, ποὺ χτυπούσανε οἱ λοῦστροι, καὶ θὰ νοιώσῃς πῶς ἔγινε διαδήλωση... καλλίτερη ἀπ' ἐκείνες τοῦ Δελιγιάννη!

— Ἔβγα ὄξω μωρὴ τσιλιβήθρα! Τὸ γιό μου ρέχτηκες γιὰ γαμπρό, ἔ; Ἔγνοια σου, μωρὴ θεοσχοτωμένη καὶ τεμενᾶ θὰ σοῦ κάνω νὰ μὲ πῇς συμπεθέρα!

Ἡ φωνὴ τῆς Ἀντώναινας βράχνιασε καὶ σβυνώτανε, μὰ τσιμουδιὰ δὲν ἔβγαζε ὁ ὀχτρός, σὰν νἄθελε νὰ δείξῃ στοὺς γειτόνους πῶς ἔχει πιότερη φρονιμάδα ἀπὸ δαύτηνε. Κουνιότανε μοναχὰ ποῦ καὶ ποῦ ἡ κουρτίνα, δείχνοντας πάντα πῶς κάποιος ἀπὸ πίσω παραμόνευε.

— Μπρόβαλε, μωρὴ φ ρ ε ν ο κ ο μ ε ῖ ο! Δὲν κοιτάζες, μωρή, ποῦ δὲν εἶχε πουκάμισο ἡ κόρη σου, μόν' ἤθελες καὶ παντρειές, πομπιωμένη! Φτοῦ! πανάθεμά σε!

Αὐτὸ ἤτανε πολὺ βαρὺ καὶ ἡ Μιχάλαινα δὲν τὸ παραδέχτηκε. Θέλοντας νὰ δείξῃ πῶς εἶχε καὶ πουκάμισο κι ἀπ' ὅλα τὸ κορίτσι της, καὶ κ α θ ὼ ς π ρ έ π ε ι μάλιστα, ξεπρόβαλλε στὸ παραθύρι, ἄγρια καὶ τρομερή, τινάζοντας μὲ πίκα ἕνα κόκκινο πανὶ στὸ χέρι της....

— Ἄνοιξε τὰ μάτια σου, παλιογυναῖκα, καὶ ἰδὲς πῶς τὸ κορίτσι μου μποροῦσε νὰ πάρῃ καὶ πριντζιπόπουλο!

Σείσθηκε μὲ βιά, δῶθε-πέρα, τὸ πανὶ τὸ κόκκινο κι ὕστερα κρύφθηκε πίσ' ἀπ' τὸ παραθύρι, ποῦ μ' ἕνα φ ρ ὰ π τρανταχτὸ σφαλίσθηκε ἀφίνοντας τὴν Ἀντώναινα μοναχή της νὰ ψέλνῃ!

Δὲν ξέρω, ἔτσι ποῦ νἄχω καλό, τὶ μαγικὸ νόημα εἶχε τὸ ματόβαφο αὐτὸ πανί, τὸ λερωμένο! Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς τὰ μάτια τῆς Ἀντώναινας στυλώθηκαν ἐπάνω του γουρλωμένα κ' ἡ γλῶσσα της δέθηκε· πέσαν κάτω τὰ χέρια της, ποῦ σὰν μανιασμένα δέρνανε τὸν ἀγέρα, καὶ λύγισαν τρεμουλιαστὰ τὰ γόνατα, σὰν νὰ κοπήκανε τὰ ἤπατά της· μ' ἕνα ἄχ! ἀπελπισιᾶς, ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια της βγαλμένο, ἔγυρε λιγοθυμισμένη στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ κύρ Ἀντώνη ποῦ κείνη τὴν ὥρα βιαστικὸς ἐρχότανε, ὅλα θάλασσα νὰ τὰ κάνῃ! Δὲν ἤταν πιὰ καιρὸς νὰ δείξῃ τὴν παλληκαριά του· γραφτό του πάντα ἤτανε νὰ πηγαίνῃ τόση φούρια χαμένη! Περιωρίσθηκε νὰ δείξῃ τὸ γρόθο του στὰ κλεισμένα παράθυρα καὶ νὰ κουβαλήσῃ σπίτι του τὴ λιγοθυμισμένη, ποὖχε ὄψη μελιτζανιά, σὰν ν' ἀνέβηκε τὸ αἷμά της νὰ τὴν πνίξῃ...

Αὐτὸς ἤτανε ὁ τελευταῖος καυγᾶς τῆς Ἀντώναινας. Ἀπὸ τότες δὲν ἀκουστήκανε πιὰ φωνὲς κι ἀντάρες στὸ δρόμο, μὰ ὅλοι ξέρανε πῶς κι αὐτὴ κι ὁ ἄντρας της ἀναστατώσανε ὑπουργό, δικαστὲς καὶ μητροπολίτη, γυρεύοντας νὰ διαλύσουνε τὸ γάμο. Ἐπειδήτης ἀνήλικος ἤτανε ὁ γαμπρὸς καὶ ξελογιάστηκε σὰν ἀνίδεος. Ὅσο νὰ πάρῃ τὸ πόδι του ὁ γέρο μητροπολίτης καὶ ν' ἀνοίξῃ τὰ στραβά της ἡ ἀνάκρισι, ὁ γαμπρὸς βέβαια κ' ἡ νύφη δὲ διαβάζανε τῶν ἁμαρτωλῶν τὴ σωτηρία, γιὰ δαῦτο βρέθηκε ἄξαφνα πῶς ὁ ἀνήλικος κι ἀνίδεος γαμπρός... μποροῦσε μιὰ χαρὰ νὰ ξεφουρνίσῃ κι ἄλλ' ἀνήλικο! Ἔτσι, ἀφ' οὗ μάλιστας ὁ ἴδιος ξέσχισε τὰ ροῦχά του μπρὸς στὸ μητροπολίτη πῶς θὰ σκοτωθῇ ἂν τοῦ πάρουνε τὴ γυναῖκα, ἀφήκανε ἥσυχο τ' ἀντρόγυνο... νὰ γεννοβολάῃ, κι ἀλήθεψε ἄλλη μιὰ φορὰ ἡ παροιμία—«ἄμα θέλ' ἡ νύφη κι ὁ γαμπρός, τύφλαις νἄχουνε οἱ συμπεθέροι!»

Τί ἔγεινε, τὸ λοιπόν, μὲ τὸν Ἀντώνη καὶ τὴν Ἀντώναινα; σκοτωθήκανε ἀπ' τὸ κακό τους, ἢ μαράζιασαν ἢ πήγανε ἀπὸ ἀποπληξία; Καλὲ δὲ βαριέσαι! Τόσο δὰ ζαβοὶ δὲν ἤτανε! Εἶχανε, πάνω κάτω, φτάσει τὰ ἑξήντα κι ἄλλο γιὸ ἡ Ἀντώναινα δὲν μποροῦσε, βέβαια, νὰ κάνῃ, γιατὶ μαζί της πῆρε τὴ συνταγὴ ἡ Σάρα ἡ μακαρίτισσα. Θέλοντας καὶ μὴ γυρίσανε πάλε στὴν ἀγάπη τοῦ πρῶτου. Ἕνα χαριτωμένο μωρό, ὁλόξανθο σὰν ἀγγελούδι καὶ ντυμένο στὰ κάτασπρα, ποῦ, σὰν φροῦττο, τοὺς τὄστειλε ὁ γιός τους ἕνα πρωί, ζητῶντας τὴν εὐχή τους, ἔλυσε στὴ στιγμὴ τὰ μάγια καὶ ὅλα μέλι καὶ γάλα γεινήκανε! Ὁ Ἀντώνης καμάρωσε πῶς ὁ χαριτωμένος ἐγγονὸς εἶχε τὄνομά του· ἡ Ἀντώναινα κολακεύτηκε ν' ἀκούῃ πῶς τῆς ἔμοιαζε! Τ' ἀποτέλεσμα ἤτανε πῶς οἱ δυὸ φαμελιὲς σμίξανε καὶ κάθε καλὸς γείτονας δόξασε τὸ Θεό, ποῦ πάψανε πιὰ τὰ μασκαραλίκια. Ὁ γιός τ' Ἀντώνη ἔκαψε τὰ χαρτιά του, ποῦ τόσον καιρὸ τοῦ κάτσανε στὸ στομάχι, κι ἔγεινε κάλφας στοῦ θειοῦ του τὸ μαραγκούδικο· ἤτανε πολὺ ξυπνός, πολὺ ταχτικὸς στὴ δουλειά του, καὶ γρήγορα ἔπαιξε τὴν τέχνη στὰ δάχτυλα. Τώρα ἔχει μερδικὸ στὸ μαγαζί κ' εἶνε νοικοκύρης σωστὸς στὴ φρονιμάδα καὶ στὴν τάξη, γιατὶ ἔννοιωσε τὴ γλυκάδα τοῦ ψωμιοῦ, ποῦ βγαίνει μὲ τὸν ἵδρωτα. Ὁ πατέρας του εἶδε πῶς δὲν ἤτανε ἀνάγκη νὰ κρατάῃ ὁ γιός του κοντυλοφόρο, γιὰ νὰ τοῦ βγάνῃ κανεὶς μὲ τιμὴ τὸ καπέλλο, ἤ, ὅπως αὐτὸς τὄλεγε... τὸ ἐ π ι κ ε φ ά λ ι ο ν! Ἡ Ἀντώναινα νύχτα μέρα μαλλοδέρνεται μὲ τὸν τριχρονίτικο ἐγγονό της, μὰ κάθε θηλυκὸ μωρέλλι ἀπ' τὸ σπίτι τους ἐξορίστηκε! Κάτσε στὰ λάχανα καὶ φσσᾷ καὶ τὸ γιαούρτι!